

Γ Λ Ω Σ Σ Ι Κ Α

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΕΣ ΣΕ ΘΡΑΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Μακαριά ἀπ' τό : μακαρία τράπεζα παραλείφθηκε τὸ οὐσ. τράπεζα
 κι ἔμεινε στὴ θέση του τὸ ἐπίθ. μακαρία > μακαριά (ΓΓΕ. γ', 48—52.
 πβ. καὶ λ.: ἀχαμνὰ στὰ Θρακικὰ γ', 359). Μᾶλλον ποῦμε ἐδῶ ὅλα, ποὺ δὲν
 εἶναι σημειωμένα στὸ σχετικὸ ἄρθρο τῆς ΓΓΕ. αἰθουσα (=φλέγουσα)
 στοά > αἶθουσα, ἀδάμας (=μὴ ἀμαυρωμένος) λίθος > ἀδάμας, πρώτα
 (=ἄβγινῆ) δείλη > πρώτῃ, δικλείδες, ἄρα > δικλείδες, ἐλεγείον μέτρον >
 ἐλεγείον, ἐλεγεία ὄδη > ἐλεγεία, εὐθεία πύλας > εὐθεία (=ἡ ὀνομαστική),
 πινυκόν ἄστρον > πινυκία, πινυκίαις > πινυκίαι, ἄβυσσος
 (=ἄπεραντος) θάλασσα > ἄβυσσος, ἀσφάνιος γέλω > σαρδάνιος (ἀργότε-
 ρα σαρδόνιος), ἀδάπανον ὕδωρ > ἀδάπανον (ἡλεκτὴ Θρηνοί, ε', 4. μὲ
 τὴ σημασία τοῦ ὕδωρ), πετεινὸς ὄρνις > πετεινός, δοστρακόδεσμα ζῶα >
 δοστρακόδεσμα, ἔμπυον ἀπόστημα > ὄμπυον, δημορία ὄδος > δημοσιά, μα-
 κεδονήσιον σέλινον > μακεδονήσι, (ἄλλιῶς: μαϊντανός, τούρκικη παραφθο-
 ρὰ τοῦ μακεδονήσι, καὶ κουδούμεντο=contimento)⁽²⁾, ἐμβατὴ θύρα > ἐμβα-
 τή (=ἡ εἴσοδος), συγκραστός χόντρος > συγκραστός (=τὸ πλιγούρι στὴν
 Κρήτη), ἀγοραστικὸν σωματεῖον > ἀγοραστικό, χλωρὸ τυρί > χλωρὸ (=τὸ
 φρέσκο τυρὶ στὴ Θήρα), ἀπολυτὴ βδομάδα > ἀπολυτή (=τὸ ἀρτσιβούρ-
 τσι), μάβρη πληγή > μάβρη (=ὁ βούζουνας), νυχτική ἀλοιφή > νυχτική,
 ἀπανωταριά μυλόπετρα > ἀπανωτάρια (=ἡ ἀπάνω πέτρα τοῦ μύλου)
 denarius numas > δηνάριο(ν), lapis lazuli > λαζούρι κτλ.

• Θρηνοί
 τ. Ε' 1934

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

* Συνέχεια ἀπὸ τὸν Δ' τόμο τῶν Θρακικῶν σελ. 277—294.

1) Ἡ φράση εἶναι καθαφτὸ λατιν.: macedonense petroselinum, ἀπ' τοὺς λατ.
 δμως τὸ πήραν οἱ μεταγενεστ. Διοσκοριδ. (μ. Χ. 60—100;) σελ. 77 ἐκδ. Kulm Λιψ.
 1829 καὶ οἱ βυζ. Ἄχμετ (μ. Χ. 650) σὲ σύγγρ. ποὺ φέρνει ψέφτικα τὸνομά του σελ.
 206 ἐκδ. Ὀνειροκριτικῶν ὑπὸ Ρεγάλδου Παρίσι. 1813.

2) Τὸ κ ο > κ ο ἀπ' τὴ γειτονία τοῦ κ (ΓΓΕ. γ'. 159—160) καὶ δι > δ ο ν
 ἀπὸ φ ο ν ο σ υ ρ μ ἢ δ λ ζ, ἀφομοίωσι φωνηέντων (Γρ. Φιλήντα, σελ. 98).

Μάκινα, τή λ. τήν πήραμε ἀπό τὰ ἰταλ. *macchina* (λατ. *machina*) ἢ κατάλ. - ἵνα ἔγινε ἐλληνικά-ενα κατά τήν ἐλληνικ. θηλ. καταλ. - *αινα* ἄρχ. *μέλαινα*, *τάλαινα* κλπ. βυζαντ. *σκοτόμαινα*, *σούραινα* κτλ. νεολλ. *λύκαινα*, *Γιώγαινα* κλπ. (Φιλην. Γρ. ρωμ. γλ. §§ 1510, 1511).

Μαμαλίγκα, ἦ. Κατὰ τὸν κ. Πρίφτη ἡ λέξις εἶναι βλάχικη καὶ σημαίνει τὸν πολτὸ ἀπὸ ἀλέβρι ἀραποσιτιοῦ, τήν *μπομπότα*, τήν *μπαζίνα*, τήν *μπακιριτάρα* ὡστόσο μέσα στὸ Κουτσοβλάχικο λεξικὸ τοῦ Κ. Νικολαΐδη δὲν τὴ βρίσκω. Εἶναι ὅμως γνωστὴ σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Βαλκανικῆς καὶ γιὰ πρῶτο μέρος φαίνεται ἔχει τὸ *μαμά*=ψωμί.

Μαμουλίγκα, ἦ· συνεπαρμὸς (βλ. Θρακ. δ', 282 λ. *κατλαβάκια*) ἀπὸ τίς λέξεις *μαμούκι*+*μαγουλίκα*. Γιὰ τὸ κ πού γίνεται γκ σύγκρινε: *σφερδούκλι* > *σφερδούγκλι* (Κφλν.), *σφήκα* > *σφήγκα*, *ὕδροπικιάζω* > *δροπικιάζω*, *σφάκελα* > *σπάγκελα* (Πόντος), *ἐκκλησιὰ* > *ἐγκλησιὰ*, *σακκούλι* > *σαγκούλι*, *λάκνυρος* > *λάγκυρος* (Ἀρτάκη), *ἀκίδα* > *ἀγκίδα*, *κολοκύνθι* > *κολόγκύνθι*, *ἀκάθι* > *ἀγκάθι*, *ἀφουκιάζομαι* > *ἀφονγκιάζομαι*, *κόξα* > *κόγκξα*, *λάκκος* > *λάγκκος* (Λξκγρ. ἀρ. ε', 36) *λακκί* (=ἡ σφαγὴ τοῦ λαιμοῦ Σύμη) > *λαγκί* (Κρήτη), *ἀνακλιδίζομαι* > *ἀναγκλιδίζομαι* (=σκορδιῶμαι Πάτρα), *νεοκαμαρωμένος* > *νεοκαμαρωμένος* (Μακεδ.), *μερίγκα* > *μερίγκα*, *κοκκοσιτάρι* > *κογκοσιτάρι* (Θράκη), *σμιλικε* > *σμιλιγκι*, *πρωτασηκαίτης* > *πρωτοσηκαίτης* (Σύρος), (ἐλλ. ἐλλειον) > *λίκα* > *λίγκι* (=ψαλίδα τοῦ σταφυλοκλήματου), ἢ *λογκι* > *λόγκι* (Μενάρδος), (μῆκων—μάκων—μάκος): *μακόνω* (=νακόνω) > *μαγκόνω*. Καὶ ἡ κατάληξις -κας: *ξέραγκας* > *ξέραγκας*—*ξέραγκάδι* > *ξέραγκάδι* (Παξοί), *χάραγκας* > *χάραγκας* (Κύπρος), *μέρμηγκας* > *μέρμηγκας* κτλ. ἔτσι λοιπὸν καὶ: *μαμουλίγκα* > *μαμουλίγκα*.

Μαμούκι, τό λ. τουρ.: *mamuk*.

Μάνη, ἦ. Δὲν εἶναι ἡ ἀρχ. λέξις *μάνη*=μανία (Ἀριστοφ. ἀποσπ. 647)· εἶναι νεοελληνικὴ μεταρρηματικὴ λέξις ἀπ' τὸ: *μανίζω* > *μάνη* = ὁρή, σκίαση, κάκισα κτλ. πρβλ. *καπνίζω* > *κάπνη*, *πλημύρω* > *πλήμη*, *), *μύτιω* > *μύτιη*, *πασπαλῶ* > *πάσπαλη* κτλ. καὶ τ' ἀρχ.: *πλαῖω* > *πλάνη*, *ἀσῶμαι* > *ἄση* κτλ. Ἐδῶ βάζω ὅσα ἔχουνε καταλ. -η, ὑπάρχουνε ὅμας πολὺ περισσότερα μὲ ἂ (Θρακικά δ', σελ. 277 λ. *γενα* καὶ σελ. 290 λ. *λίμα*).

*) Τὸ *πλημύρω* γίνεται *πλημάρω* κατὰ τὰ: *στανιάρω*, *ξελιμπάρω*, *μπαρκάρω* κτλ. Ὅλα τούτα θέλουνε μὲ ἓνα μ, γιὰ τὴ πρώτη συλλαβὴ τους εἶναι: *πλη-* (μακραμένο τὸ *πλε-* τοῦ ρημ. *πλέω*), ὅπως λέν οἱ γλωσσολόγοι, καὶ ὅχι τὸ *πλήν*, πού θαροῦσαν οἱ ἀρχαιότεροι καὶ τὰ γράφανε μὲ δύο μμ, πρβλ. *πλήν-μελής*+*πλημμελής*.

Κατὰ τὸ σχῆμα λοιπόν : *χάρη* καὶ *χάρητα* εἶπαν τὰ ἀντίθετα : *μάνη* καὶ *μάνητα*, *κάκια* καὶ *κάκητα*, *ἐχθρα* καὶ *ἐχθρητα*, *δργη* καὶ *δργητα*, *ἔβρη* καὶ *ἔβρητα* (Psichari quelques travaux τ. 1, σ. 953).

Μάνε, ἢ συνεπαρμὸς ἢ συμφυρμὸς (κοίτα παραπάνω τὴ λ. *μαμουλίγκα*) ἀπὸ τῆς λέξεως *μάννα*+*νενέ* > *μάνε*. Ἴδια ὁλότελα εἶναι καὶ ἡ ἀμέσως παρακάτω λέξις, καὶ μόνον ἐπειδὴ σημαίνει θαυμασμό, προσφέρουνε τὰ φωνήεντά της μακραιμένα : *μάνέεε*, γιατί ὁ τόνος μακραίνει τὴ συλλαβὴ (κοίτα Pernot : Phonét. des Parl. de Chio πρόλογο καὶ Φιλήντα : Γ Γ Ε. β'. 103).

Μάνι—**μάνι** ἢ φράση εἶναι παρμένη ἀπ' τοῦς Κουτσοβλάχους, πού τὴ λένε κι ἀφτοῖ σχεδὸν ὁλότελα ἴδια καὶ μετὰ τὸ ἴδιο νόημα. Ἐμεῖς στὰ μέρη μας τὴ λέγαμε : *μάνε*—*μάνε* (μετὰ ε) πρ. : *πάλι*>*πάλε*, *ἔτσι*>*ἔτσιε* (Σύμη), *ἔδε*+*ἄρτι*>*ἔδάριτε* (Σύμη), (*ἄν* μὴ)> *ἀμμὴ* > *ἀμέ* κτλ. Ἐχει βέβαια βᾶση τὸ λατίν. : manus, μὰ καμιά ἀπὸ τῆς νεολατινικῆς γλῶσσης δὲ λέει : mani—mani μετὰ τὴ σημασία πού τὸ λέμε ἕμεῖς, ἐξὸν ἢ Κουτσοβλάχικη.

Μανιώνουμ(αι) εἶναι συνεπαρμὸς : *μανίω*+*κακίωνουμαι*>*μανιώνουμαι* Τὸ *μανίζω* ἀπ' τὸ ἀρχ. *μάνισμα* εἶναι ἀπὸ ἀρχ. β' *ἐμάνην*—*ης*·*η*,—*μεν*—*τε*, γ' πληθ. πρως. *ἐμάνησαν* ἀπὸ τῆς *ἐμάνησαν* γίνεται ἀρχ. α' *ἐμάνησα*—*κ* ἀπὸ ἀφτοῦ κείνου ἐνεστὶ *μανίζω* καὶ τὸ *ἐδάρισα*—*δαρίζω* κτλ. (Χατζηδ. ΜΝΕ, α' 35). πρβλ. *σηπία*—*εσάπην*—*εσάπησαν*>*εσάπισα*>*σαπίζω* κτλ.

Μανίτσα, ἢ=μαμή. Ἡ λ. εἶναι βοστανική, δλδ. ἢ κατάληξις *-ίτσα* καθαφτὸ σλάβικη μετὰ α' μέρος τὸ ἑλλ. *μάννα* καὶ σημαίνει : γιατί σὲ τόνο χαϊδεφτικό. Ἡ μετάπτωσις στὸ νόημα τῶν Σαραντακλησιῶν πολὺ ἔφκολη (πρβλ. Sage-femme).

Μαξούλι, τό λ. τουρ. mahsul=προϊόντα τῆς γῆς. Ὅταν λέμε γιὰ μὴ λέξι πῶς εἶναι τούρκικη, ἐννοοῦμε πῶς ἕμεῖς ἀπ' τοῦς Τούρκους τὴν πήραμε, μὰ ἡ λ. καθαφτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἀραβικῆς καὶ περσικῆς ἀρχῆς. Ἄφτὴ λ. γ. εἶναι ἀραβικῆ : mahasal (τὸ σχοιτρό) καὶ σημαίνει τὸ κάθε τι πού παρᾶγεται, πού προκύπτει, πού βγαίνει κτλ.

Μαντραγόνα, ἢ εἶναι ὁ *μανδραγόρας*, τὸ γνωστὸ ναρκωτικὸ φυτὸ, πού νεοελληνικά τὸ λένε : *μαντραγόρα* καὶ : *-ούρα*, ἢ *μαντρακούκα*, ἢ *μαντραγόνα* (γιὰ τοῦτο θέλει μετὰ ο) κτλ. Ἀπανεκαθεὶ ὁ λαὸς ἀποδίνει στὸ φυτὸ ἀφτὸ μαγικὴ δύναμη ἀπόκρυφη πρβλ. τὰ ὀνόματα : ἀρχ. : *κιρκαία* Διοσκ. γ', 124(*)· Ἀπολλοδ. γ', 15, 1(**) καὶ γαλλικά : herbe aux magi-

(*)Οἱ δὲ κ ι ρ κ α ι α ν καλοῦσιν, ἐπειδὴ δοκεῖ ἡ ρίζα φίλτρων εἶναι ποιητικὴ,
(**)Κ ι ρ κ α ι α ρίζα.

ciens), για τοῦτο μεταφορικά σήμανε στὴ Θράκη καὶ τὸν ἀπόκρυφο θησαυρὸ (ποὺ τὸν βρίσκει δηλ. κανεὶς μὲ τὴν ἐπίδραση τῆς *μαντραγόνας* = μαγικοῦ φίλτρου).

Μαραγκιάζω (γκ ὄχι γγ)· *μαραίνομαι, ζαρώνω, ζουριάζω, κατσιάζω*· Ὡς τὴν ὥρα, μοῦ φαίνεται, κανένας δὲν ἔκανε τὴν ἐτυμολογία της, συνήθως τὴν παίρνανε γιὰ μακραιμένο τύπο τοῦ *μαραίνω*. Ὡστόσο μοῦ φαίνεται πὼς ἔχει βέβαια καὶ τὴν ἐπίδραση τοῦ *μαραίνω*, γιατί τὸ *ν* του βέβαια εἶναι παρμένο ἀπὸ τὸν ἀόριστο τοῦ *μάρανα*, ἀλλὰ καθαφτὸ εἶναι ἡ λέξη *μαραζιάζω*, ποὺ δὲν εἶναι τόσο κοινή. Ἀφτὴ γίνεται ἀπὸ τὸ *μαράζι* (*maraz*) λέξη ἀραβική, ποὺ σημαίνει γενικά ἀρρώστια καὶ ποὺ πέρασε στὴ λαϊκὴ τούρκικη γλώσσα κι ἐμεῖς ἀπὸ τὰ τούρκικα τὴν πήραμε φαρδαίνοντας ἀκόμα καὶ τὸ νόημά της, γιατί ἐξὸν ποὺ τὴ λέμε μὲ τὴν πρώτη σημασία τῆς ἀρρώστιας, τὴ λέμε ἀκόμα καὶ μὲ τὸ νόημα τοῦ *καημὸς* λ. χ. *μαράζι* (=καημὸ) τὸ *πῆρες*; λοιπὸν τὸ *μαραζιάζω* μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ *μάρανα* (ἀφρ. τοῦ *μαραίνω*) γίνεται *μαρατζιάζω*, κι ἔτσι συμπέφτουνε τὰ δύο συνεχικὰ δοντικὰ *ντζ*, κοντὰ τὸ *ντζ* καὶ *ντζ*· ἄλλο καὶ τότε γίνεται τὸ φραγματικὸ ξέμοιασμα ἀνάμεσά τους, τὸ δεύτερο δηλ. τὸ συνεχικὸ ζ ἀλλοῦζει φραγματὸ καὶ γίνεται στιγμικὸ: τὸ *ντζ* ἀπὸ τὴν *ντζ* ἀλλοῦζει ὁμοστοματῆσια κατὰ τὸν ἄνθρωπον δηλ. τὸ *μαρατζιάζω* γίνεται *μαραγκιάζω*. Ἀφτὴ ἡ φραγματικὴ ἀλλοίωσις γιὰ τὸ ξέμοιασμα στὰ συνεχικὰ σημασιὰ δὲν εἶναι κοινή, γιὰ τοῦτο καὶ τὸ *μαρατζιάζω* εἶναι μᾶλλον ἰδιωματικὸ καὶ τὸ λένε στὰ μέρη μας· προβλ. καὶ ζγ > ζγ : ζγουρός > ζγουρός· ζουριάζω > ζουριάζω, ζουριάζω > ζουριάζω (Πόντος), κτλ. βδ > βδ : βδέλλα > βδέλλα (Δωδεκάνησα) κτλ.

Ἔτσι λοιπὸν ξηγίεται καὶ γιατί ἔμεινε ἡ ἀρχαία προφορὰ του β=β, γ=g, δ=d στὴ νέα γλώσσα, ὅταν ἔτυχε νάχουνε οἱ φθόγγοι ἐτοῦτοι πρὶν ἓνα μυτόπνοο λ. χ. *ἐμβαίνω*=ἐμβαίνω (βαίνω), *ἐνδεκα*=ἐνδεκα (δέκα), *συγγενής*=συγγενής (γένος) κτλ., γιατί τὰ μυτόπνοα : μ, ν, γ, ὄντας συνεχικὰ θέλανε κατόπι τους τὰ στιγμικὰ : β, γ, δ. Ἀλλὰ στὸ *μαρατζιάζω* δὲ μείνει τὸ ξέμοιασμα μόνο φραγματικὸ, συνεχίζεται κατόπι σὲ δόλοτελα διαφοροφραγμο φθόγγο, γιὰ νὰ πάρει τὸ *μαρατζιάζω* τὴν πρὸ κανονικὴ μορφή του. Ἔτσι τὰ δύο πλαϊνὰ δοντικὰ *ντζ* ξεμοιάζονται σὲ δοντικὸ καὶ οὐρανικὸ : *νγκ* (νδζ > νγ) τὸ *μαρατζιάζω* δηλδ. γίνεται *μαραγκιάζω* προβλ. *προαντῶ* > *προγκῶ*, *ἀντίκρου* > *ἀγκίκρου*, *ἀφέντης* > *ἀφέγκης*, *δρακοντιά* > *δρακογκιά* (Κύπρος) κτλ.

Τὸ *μαραγκιάζει* στὸ τρίτο πρόσωπο ἔχει καὶ τύπο *μαραγκιέται*, ποὺ σώζεται σὲ παλαιότερο λαϊκὸ τραγοῦδι : « *Τοῦ στέλνω μῆλο σέπεται, κνδὼνι μαραγκιέται* ». Τὸ *μαραγκιέται* φαίνεται γίνεται ἀπὸ τὸ ὁμοιονόημο *μαραίνεται*, ἀλλὰ γιὰ νὰ φυλάξει τὸν τόνο στὴν παραλήγουσα, ὅπως τὸ *μαραγκιάζει*, περνᾷ στὴ συζυγία τῶν περισπωμένων.

Μαράζ, (τό)· εΐλαμε στο προηγούμενο ἄρθρο: *μαραγκιάζω* πὼς εἶναι ἢ τ. λ. maraz = ἰσρώστια· δλδ. καθαφτὸ ἀραβικῆ, πὸν πέρασε στὴ λαϊκῆ τούρκικη γλώσσα κι ἐμεῖς ἀπ' ἀφτὴν τὸ πήραμε (κοίτα: *μαζούλι*).

Μαργώνω, κατὰ μετάπτωση τύπου καὶ ἐννοίας ἀπ' τὸ ἀρχαῖο: *μαργαίνω*, γιατί ἄμα μιὰ λέξη ἀλλάξει νόημα, συχνὰ ἀλλάζει καὶ μορφὴ· πρβλ. *μελαίνω* > *μολώνω*, *φιλοκαλῶ* > *φροκαλῶ*, *ψευδής* > *τσεβδός* κτλ. (Φιλ. Γραμ. 1207).

Μαρίτσες (οἱ)· λ. σλάβικη.

Μαμαροδίμιτο· δίμιτο παννὶ ἄσπρο καὶ στέρεο, πὸν ἔχει δλδ. δυὸ ιδιότητες τοῦ μαμάρου.

Μάσσα (ἡ)· τὴ λ. μετὸν τύπο ἀφτὸ τὴ λὲν οἱ Βλάχοι. Ἄπ' αὐτοὺς τὴν πήραμ' ἐμεῖς κι ἀπὸ μᾶς οἱ Τοῦρκοι. Γνώμη τοῦ ἀδελφοῦ μου τοῦ Γιώργου, πὸν ξαίρει καὶ τὰ βλάχικα καὶ τὰ τούρκικα φαροῖ.

Μασάλια (τά)· ἀπ' τὸ τούρκικο: *μασάλ* = παραμῦθι.

Μασούρια (τα)· ἀπ' τὸ ἀραβοτονο *μασουρά*· ἴδια σημασία.

Μασιά (ἡ)· ἀπ' τὸ τουρ. *masha* ἴδιο νόημα.

Μασκαρεύω κτλ. ἀπ' τὸ *μασκαρέ*, τὸ *μασκαράς* καὶ τὰ παράγωγά του, ὅταν ἔχουνε νόημα προστυχίας κτλ. ἢ νόημα παλιαιοσύνης κτλ., τᾶχουμε ἀπ' τὸ τουρ. *maskara* (τουρβ. *maskara* = δορυάλοτος, αἰχμαλώτης, δούλος, ἑλωμένος, παρίας, κτλ. ἀπὸ τοῦτου τοποκ. προστυχίας κτλ.) ἢ τραπ. πάνι σημαίνουν τὸ προσωπιδοφόρος καὶ τὰ παράγωγά του, εἶναι ἀπ' τὸ βενετσιάνικο: *mascara* (= προσωπίδα, μάσκαρα). Κοίτα καὶ ἄρθρο Στίλ. Κυριακίδη· Λεξικογρ. ἀρχεῖο E, ² 119.

Μασταλαγίδα (ἡ)· τὸ β' συνθετικὸ *γιαλαγίδα* = πέμφυξ, τὸ α' συνθετικὸ: *μο* - πιστέβω εἶναι τὸ: *αἷμα*.

Μαζούνι (τό)· ἡ λέξη εἶναι ἀραβικῆ καὶ σημαίνει γενικῶς παχιά ζύμη, στόκο κτλ. καὶ κατὰ συνεκδοχὴ εἶδος γλύκισμα ἢ *ἐκλειγμα* πὸν τὸ παρασκεβάζουν ἀπὸ διάφορα μπαχαρικά. Ἐμεῖς πήραμε τὴ λέξη ἀπὸ τοὺς Τούρκους μετὴν τηλεφταία ἀφτὴ σημασία. Ὁ γεροσιαστὴς κ. Μ. Σταμούλης μετὴ πληροφορεῖ πὼς ἡ λέξη ἀρμένικα, ὅπως ἔμαθε θετικὰ, λέγεται μετὴ σημασία τοῦ: *μαγούρτι*.

Ματσουλίζω· εἶναι τὸ κοινὸ *μασσουλίζω*, πὸν τὰ δύο *σσ* γίνονται *τσ*· πρβλ. *πάσσαλος* > *πίτσουλας*, *πισσίτης* > *πιτσιτής* (=κολασμένος, γιατί *πίσσα* λαϊκὰ = κόλαση), *κασσίδα* > *κασιόδα*, *βῆσσα* > *Bāssa* τοπωνυμία στὴν Κεφαλονιά (τὸ *η* > *α* δωρικὰ), *χειλούσσα* > *χειλούτσα* (τὸ ψάρι λαπίνα στὴ Νάξο), *ἀμμούσσα* > *ἀμμούτσα*· καὶ τὰ Δωδεκανησιώτικα: *τέτσερα*, *γλώτσα*, *θάλατσα*, *μέλιτσα* κτλ., πὸν δὲν ἀποκλείεται νὰ προῆρθαν ἀπὸ τοὺς ἀττικοὺς τύπους: *γλώττα*, *θάλαττα* κτλ. δλδ. μετὴ *ττ* διττό. Στὸ *ματσουλίζω* ἔχουμε καὶ ἐπίδραση τοῦ ἤχου *ματς*, *μάτς*, πὸν κάνουμε ὅταν *μασσουίμε*.

Μαστραπής (δ): λέξη τουρκική *mashtapa* με τὸ ἴδιο νόημα.

Μάτα: ἡ πρόθεση *μετά*. Τὸ ε γίνεται α κατὰ τὴ φωνοσυρμὴ, ἀφομοιώνεται δλδ. τὸ κλειστότερο ε πρὸς τὸ ἀνοιχτότερό του α: *θειά* > *θανά*, *πεπαρδίλαι* > *παπαρδίλες* κτλ. (ΓΓΕ. γ'. 151—152), ἢ ἀναλογικῶς κατὰ τὸ *ξανά*: *ματαλέω* = *ξαναλέω* κτλ. Ὁ παρτωνισμὸς *ματά* > *μάτα* κατὰ τὸ ἰδιονόημο: *πάλε*. π.β. *χωρίς* > *χώρις* κατὰ τὸ *δίχως*, *πλευρά* > *πλέβρα* κατὰ τὸ *δίπλα*, *ταχύ* > *τάχυ* κατὰ τὸ: *βράδυ*, *ἄλλοτε* > *ἀλλότε* κατὰ τὸ *πότε*, *μοναχά* > *μονάχα* κατὰ τὸ *δίχα*.

Ματόκλαδα (τά): εἶναι γνωστὸ πὺς τὰ ματοσίνοια δηλ. τὶς τρίχες τὶς φυτρωμένες στὴν οὐγία κάθε βλεφάρου, παναπεῖ τὶς βλεφαρίδες, νεοελληνικὰ τὶς λέμε καί: *ματόκλαδα*. Οἱ τρίχες ἀφίτες βέβαια, κλαδιά καθόλου δὲν εἶναι καὶ μόνο ἀπὸ παρσημολογία θυμήθηκε ὁ λαὸς τὰ κλαδιά ὀνομαζόντας τὰ τσίνοια: *ματόκλαδα* δηλ. *δμματοκύλαδα* ἀπὸ τὸ *κυλάδες* τοῦ Εὐστάθιου, πού σημαίνουνε: *κύλα* δηλ. τὰ κάτω τῶν βλεφάρων, καὶ κατόπι τὰ βλέφαρα, καὶ τέλος τὶς βλεφαρίδες τὰ *ματόκ(ύ)λαδα*. Ἀκόμα ἔχομε τὰρχ. κύρια ὀνόματα, τὰ ἀτομικὰ δλδ. *Κύλας* = *Μάτας*, νὰ ποῦμε (Ξενοφῶν), *Κύλαβος* ἀρχαία ὀνομασία τοῦ Ἀσπίου εἰσις λέγεται: *Κύλασος* ἢ *Κύλασος* ἢ *Λάρισα*, *Κυλαράδης* (= *καυθαίνας*) βασιλιάς τοῦ Ἀργους, γυῖς τοῦ Σθεγγέλου κτλ. κοῖτα καὶ τὰ λεξικά.

Μελάζ: συμφωνικός: *με* (ἠρῶν) + *λάζ* > *μελάζ*. Ἄφρον εἶναι ὁ λαϊκὸς τύπος· τὸ *βελάζει* εἶναι τῆς καθυστεροῦσας φτιασμένου ἔτσι: *βληχᾶται* + *μελάζει* > *βελάζει*.

Μελαψός. Ἡ κατάληξη *-ψος* (δλδ. *μελαψός* > *μελαψός* ἀπ' τὸ *ὄψη*, ὅπως τὸ: *κοψός*· (ἔτσι στὸν πόντο ὁ *κοῦτσος*!) ἀπ' τὸ *κόψη*.

Μερισκό. Κατὰ τὸν κ. Χατζηδάκη (Ἀθηνᾶς κβ', 253) ὁ σωστός τύπος εἶναι: *μερισκό* καὶ κατὰ τὸ νόμο τοῦ Κρέτση (ΓΓΕ. α', 88—96) γίνετα *μερισκό* π.β. *κορυφή* > *κορφή*, *ἀνεμορριπή* > *ἀνεμορπή* (Κεφαλονιά), *κορινθία* (ἄχράς) > *γορτσιά*, *Καρδίτσα* > *Καρδίτσα*, *περίγυρος* > *πέργυρος*, (ἀγκύλη): *ἀγκυλίτσα* > *ἀγκλίτσα*, *ειρηνέβω* > *ειρνεβω*, *Τυρινή* > *Τυρινή*, *διμηνιό* > *διμνιό* (Κφλν.), *ἀρχιμηνιό* > *ἀρχιμνιό* (Παπζφρπλ.), (ἔμεινα): *μεινίσκω* > *μνίσκω* κτλ. παραδείγματα μαζεμένα ὅλα σχεδὸν ἀπὸ τῆς Νότιας Ἑλλάδα, πού τὸ ἄτονο ἰ δὲν ἀποσιωπᾶται.

Μεσάλα (ή): τὸ μεγεθ. ἀπ' τὸ βυζ. *μενσάλιον* ἢ *μινσάλιον*²⁾ λατινικὰ *mensalis* (τραπεζομάντηλο).

Μεσσοριά (ή): σημαίνει καθολικὰ τὴ μέση, ὅπως *βοσκαριά* τὴ βοσκή,

1) Πρβλ.: *κόψαυλος* > *κούτσαβλος*, *κόψουρον* > *κούτσουρο*. (ΓΓΕ. α', 17).

2) Gr. Lex. Sophocles 1914 σ. 741α πρβλ. καὶ ἄρθρ. Κουκουλέ: (Ἐπετ. βυζ. σπουδ. ι', 104—105).

κλωσαριά τὴν κλώσα, *κρεβαταριά* τὴν κρεβατιή, *ροδαριά* τὴ *ροδῆ* (=τριανταφυλλιά), *ἐκατοσταριά* τὴν *ἐκατοστή* κτλ. (Φιλ. Γρ. ρωμ. § 1390). Κατὰ παρετυμολογικὴ συνεκδοχὴ σημαίνει καὶ τὸ ἰταλικό: *massaria*=ἀγροικία, ἐπαβλή, τσιφτλίκι. Ἄκόμα καὶ τό: *masserizia*=οἰκοσκευὴ δλδ. *ματσαρίσια* (τὰ)· καὶ *πατσαρίσια* (τὰ)· κατὰ τὸ Σαλβάνο (Μελετ. γλ. ἰδιωμ. Ἀργυροῶδων Κερκύρας σελ. 34).

Μετάκι (τό)· ἀντί: *μετάγι*, ὅπως: (ἀ)ποκατάτι ('Αρτιάκη) ἀντίς: ἀποκατάντι, πρβλ. καὶ: *σιντζάπι*, *κιτάπι* τὰ τουρκ. *sintjab*, *kitab*, δλδ. τὰ τελικά *g*, *d*, *b*, τὰ χορδοηχερά, γίνονται ἀχορδόηχα: *κ*, *τ*, *π*, ἐπειδὴς μένει τὸ καθένα τελεφεταῖος φθόγγος τῆς λέξεως. Ἴσως κι ἀπὸ ἀναλογικὴ ἐπίδραση τῶν παραγωγικῶν καταληξῶνε *-άκι* (παιδάκι), *-ατι* (κομμάτι, δεμάτι), *-άπι* (σινάπι).

Μέτρος (τό)· φαίνεται, ἀλήθεια, πὼς δὲν ἔχει ετυμολογικὴ ἀντάμωση μὲ τὸ ἀρχ. δεφτερόκλιτο: *μέτρος*(*ν*), μόνο εἶναι μεταρρηματικό· ὅπως δλδ. εἶπαν οἱ ἀρχαῖοι *πένθος* > *πενθῶ*, *ἔθος* > *ἐθίζω* κτλ. ἔτσι ἀντίθετα εἶπαμε σήμερα ἔμεις ἀπὸ ἀρχαιότερα ῥήματα νεότερα ἀφρημένα οὐδ. *μέ-ος*: *βροντιῶ* > τὸ *βρόντος*, *κοσιζῶ* > τὸ *κόστος*, *πρέπω* > τὸ *πρέπος*, *μετρῶ* > τὸ *μέτρος* κτλ. (Γρ. ρωμ. γλ. § 1361). Καὶ ὅπως μερικά τους μοιάσανε μὲ ἀρχαῖα λ[γ. θροαζῶ] > τὸ *θρόσος* (ἢ *θρόσος*), *κλαδέβω* > τὸ *κλάδος* (ἢ *κλάδος*)· ἐστὶ ἐμύασε καὶ τὸ: *μετρῶ* > τὸ *μέτρος* (τὸ *μέτρον*). Μερικά πάλι ἀλλάξανε κλίση κατ' ἀναλογία· εἶπαμε δλδ. τὸ *οἶρος* ἀντί τὸ *οἶρο*(*ν*), πού δὲν ἔγινε βέβαια ἀπ' τὸ *οἶρῶ*, γιατί αὐτὸ δὲν εἶναι λαϊκό· εἶπαμε τὸ *κόστο* ἀντί τὸ *κόστος*, γιατί ἀπ' τὸ *κοσιζῶ* γίνεται μόνο: τὸ *κόστος* τριτόκλιτο· πρβλ. *τσαπίζω* > τὸ *τσάπος* (ἔχι: τὸ *τσάπο*), *γμίζω* > τὸ *γέμος* (ἔχι: τὸ *γέμο*), εἶπαμε τὴ μετοχή: τὸ *πρέπο*(*ν*), πού δὲν εἶναι βέβαια τὸ νεοελλ. *πρέπος*.

Μηλαδέρφω (τό)· συνηθίζεται στὸν πληθυντ: *μηλαδέρφια* κατὰ μετάθεση φθόγγων ἀπ' τό: *λημαδέρφια* πού γίνεται κατὰ ἀνομοίωση ἀπ' τό: *ληλαδέρφια* (δλδ. *ἀλληλαδέρφια*) *λ+λ* > *λ+μ*. Τὸ *μηλαδέρφια* ἀφοῦ ἔπαθε τὴ μετάθεση, παρετυμολογήθηκε πρὸς τὸ *μῆλα*, σὰ νὰ λέμε: *μῆλινα ἀδέρφια* (ΓΓΕ. β', 222 κ.π.)

Ἄκόμα τὰ *μηλαδέρφια* τὰ λένε καὶ: *μελαδέρφια* παρετ. πρὸς τὸ: *μέλι*, δλδ. *μελένια ἀδέρφια*, μὰ καὶ: *μουλαδέρφια* παρετ. πρὸς τὸ *μοῦλος* (=νόθος), δλδ. *μούλικα ἀδέρφια*.

Ὁ ἀρχικὸς τύπος εἶναι τό: *ἀλληλαδέρφια*, πού κατ' ἀπλολογία τὸ λένε καὶ *ἀλλαδέρφια*· κι ἀφοῦ ἔγινε *ἀλλαδέρφια* παρετυμολογήθηκε πρὸς τὸ *ἄλλος*, γιατί εἶναι ἀπὸ ἄλλο γονιό: τὰ λένε καὶ: *λωλαδέρφια* ἀπὸ παρετυμολογία πρὸς τό: *λωλός*, γιατί ἀφτὰ πραγματικὰ μαλώνουν μεταξὺ τους: σὰ *λωλά*. Τὸ ἀκατανόητο: *ἀλληλαδέρφια* τὸ καταλαβαίνουμε, ἅμα δοῦμε

πὼς ἔγινε μὲ ἀναλογία κατὰ τὸ ἀλληλοπρόγωνα=προγόνια πρὸς ἄλληλα.
 Ὁ κ. Κουκουλῆς τὰ ξεδιαλύνει ὠραῖα (Λεξικῶν. ἀρχ. ε' 139).

Μικούτσικος (ἢ) ἀπὸ τὸ μικρός, παρὰ ἀπὸ τὸ μικρός τοῦ Χοιρο-
 βοσκῶ (Ἄνεκ., Ὁξων. 2.240)—δωρικὰ μικκός. πρβλ. ἀρκούδα ὄχι ἀπὸ
 τὸ ἄρκτος, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἄρκος (Αἰλ. π. ζ. 1,31). «Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ συνή-
 θεια οὐκ ἀπὸ τῆς ἄρκτου ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἄρκου παραλαβοῦσα τὴν ἀρκού-
 δα» Εὐσταθ. ἐπισκοπ. Θεσσαλονίκης 1156, 16. ἔκδ. Ρώμης 1540
 — 1550.

Μιλίνα (ἢ) ἀπ' τὸ βουργάρικο: μλίνα=πίττα. Μὲ τήμιλινόβιτσα δὲν
 πλάθουν βέβαια, παρὰ ἀνοίγουν ἀπὸ τὴν πλασμένη ζύμη φύλλα γιὰ τὴ
 μιλίνα.

Μιμίγκα (ἢ) τὸ μιμ -μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι ἀπ' τὸ μιμοῦμαι, τὸ
 -ιγκα παραγωγικὴ καταλ. (μαμαλ-ίγκα κλπ.).

Μιμίδ' (τὸ) σημαίνει πλῆθος μεταφορικά, γιὰ τὰ μιμίδια εἶναι
 πολλὰ, νὰ ποῦμε.

Μοσσιά, (ἢ) ἀπὸ τὸ μόσχος. Ἡ λέξις μόσχος πού ἀρχικὰ σήμαινε κω-
 λορίζι, βλαστάρι, ἴσως εἶναι νεότερος τύπος τοῦ ὄσχη > ὄσχος (πρβλ.
 ὄνθυλιῶ > μονθυλιῶ, ὄχλος > μόχλος > ὄχθλα > μοχθέω > ἄρκτω > μίμο-
 τω, ὄθαλιος > μισαλιός). Ἀπ' τὸ βλαστάρι (Λ. 405) σημαίνει καὶ τὸ παιδί
 δηλαδὴ τὸ γυῖο ἢ τὴ θυγατέρα, κατοικεῖ καὶ νεογέννητο ζῶο—σήμερα
 ἀκόμα στὴν Κρήτη: *μοσκούλα* λένε τὴ γίδα τὴν ἀχρόνιστη—καὶ τέλος ξεχω-
 ρίστηκε γιὰ τὸ νιογέννητο τῆς ἀγκάδας τὸ δαμαλάκι, τὸ μοσκάρι. Ἀργό-
 τερα (τὸν 9' αἰῶνα μ. Χ.) κάποιο μικρὸ ζῶο τῆς Ἀσίας (πρβλ. *μῦς*) πού
 βγάζει ἀπ' τ' ἀχαμνά του μιὰ φαρμακευτικὴ οὐσία κι ὀνομάζεται γιὰ τοῦτο
 περσικὰ *mushk* (=ἀρχίδι· πρβλ. *μόσχον* τὸ ἀνδρεῖον καὶ γυναικεῖον μό-
 ριον Ἴνδου.) τ' ὀνοματίσανε: *μόσκο* ἀπὸ παρετυμολογία, γιὰ τὸ μοιά-
 ζει κάπως τὸ ζῶο ἀπὸ μὲ *μοσκάρι*, κι εἶναι γνωστὸ πὼς ἀπὸ καμιά φορά
 ἢ παρετυμολογούμενη λέξις παίρνει φθογγικὰ ὀλότελα τὴ μορφή τῆς λέξεως
 πού χρῆσιμεψε γιὰ παρατυμολογικὸ αἶτιο ὡς γνωστότερη, μὰ τὸ νόημα τῆς
 καθεμιᾶς μένει ξεδιαλεγμένο μέσ' στὴν ψυχὴ τοῦ μιλητῆ. Ἔτσι προκύ-
 φτουνε δυὸ λέξεις ἰδιόφθογγες μὲ διαφορετικὰ νοήματα (πρβλ. τὸ ψάρι
πέρικα, πού τὸ εἴπαμε καὶ *πέρικια*). Ἔτσι καὶ τὸ προϊόντο του ὀνομά-
 στηκε *μόσκος*, κι ἐπειδὴς ἀπὸ τὴν οὐσίαν ἀναδίνει μιὰν ὄμορφη μυρωδιά
 καὶ τὴ μεταχειρίζονται οἱ Ἀνατολίτες στὴν ντουαλέττα τους, εἶπανε *μόσκο*
 καθ' ἑβωδιά. Ἐμεῖς σήμερα ὅταν λέμε *μόσχος*, *μοσσιά*, *μοσκοβολάει*, *μο-
 σκοβολητάδα* κλπ. οὔτε τ' ἀχαμνά τοῦ ζώου περνοῦν ἀπὸ τὸ νοῦ μας, οὔτε
 γιὰ δαμαλάκι μιλοῦμε, οὔτε γιὰ βλαστάρι ξαίρουμε, παρὰ μόνο γιὰ ἑβωδιᾶς
 καὶ μύρα.

Μουλώνω (δυσ λλ)·δ κ. Χατζηδάκης, τὸ παράγει ἀπὸ τὸ ἀρχ.: *μυλλός* (Ἐπετ. Πανεπ. ζ' σελ. 60, κοίτα καὶ Κοραῆ Ἔτακ. δ', 335).

Μούλωμα, τό· εἶναι τὸ ρηματικὸ τοῦ *μουλώνω*, ἂν καὶ τὸ νόημά του εἶναι διαφορετικόν.

Μουκίζω τὸ εἶναι τοῦ μτγνστ. Ἑλληνισμοῦ (Λεόντιος Κύπριος 1721α, 1724α Migne Πατρολ. ἑλλ. τόμ. ιη΄.) ὁ Σουτῆδης ἔχει τὸν τύπο: *μουκίζω*.

Μουρμούρα ἀντὶ *μυρμύρης*. Ἀνέκα θε ἡ γλώσσα μας μεταχειρίζεται τὰ ἀφηρημένα θηλυκὰ μὲ τὴ σημασίαν τῶν συγκεκριμένων οὐσιαστικῶν λ. χ. ἡ λέξις: *νεανία* (ἡ), ἀρχικὰ σήμαινε: *νεότης*· τὸ ἀναρθρο: *νεανία* (θλ.) τὸ πήρανε γιὰ κλητικὴν (ἀρσ.) καὶ ἀπ' αὐτὸ εἶπαν ὀνομαστικὴν: ὁ *νεανίας* συγκρ. τὸ δικό μας: *γειά σου, λεβεντιά* (θλ.) = *γειά σου, λεβέντη*.

Μουρουγλή. Ὁ τύπος *μουρουγλός* > *μωρογλός* ἀπὸ μετάθεσιν τοῦ: *μωρογλός* δλδ. *μωρολόγος* δυναμώνει καὶ ἀπὸ τούτῃ τὴ μεριά τὴ θεωρία μου, πὼς τὸ: *μουρλός* εἶναι τὸ: *μωρολόγος* (ΓΓΕ. α', 14).

Μουσκάρ (τὸ)· μόνος. Γιὰ τὴν ἐπιπέδωσιν του κοίτα παραπάνω (σελ. 264) τὴ λέξιν *μοσκιά*.

Μουσουνίζω ἔτσι λέμε σύνθησιν ἀπὸ *μούσουδίζω* > *μούσουδο* = πρόσωπο· τὸ ν' ἀντικατάστησε τὸ δ' ἀπὸ ἀναστομικτὴν ἀπόθεσιν τοῦ *μούσουνα*. **Μούστρα** (τὰ)· Κοίτα τὸν κ. Χατζηδάκη, τὸ *μούστρα* ἔχει τὴν ὁμοίωσιν *λίπη* πῦ καὶ τὴν κατάληξιν ἑλληνικὴν -τρα.

Μουτσουφλῶ τὸ σωστὸ ῥῆμα εἶναι τὸ βυζαντινόν: *μουρτσουφλῶ*· πρβλ. καὶ τὸ κύριον *Μούρτζουφλος* (τὸ πρῶτον τὸ γράφανε τζ)· τὸ ρ σωπαίνεται γιὰ ἀνομοίωσιν, ἔνεκα τὸ ἀκόλουθο λ.

Μούστος (ὁ)· ἀπὸ τὸ λατ. *mustum vinum* = νέον κρασί, ὅπου ἀποσωπήθηκε τὸ οὐσιαστικόν: *vinum* καὶ ἔμεινε στὴ θέσιν του τὸ ἐπίθετον: *mustum* > ὁ *μούστος* ἀρσενικὰ κατὰ τὸ: ὁ *οἶνος* (ΓΓΕ. γ', 14). πβ. *denarius numas* > *δηνάριον*, *lapis lazuli* > *λαζουρι*, *laterculus besalis* > *βήσαλο* (κεραμιδοκόμματον), *lanarius pecten* > *λανάρι lactuca amarula* > *μαρούλι*, *corium lanatum* > *λανάτη*, *via strata* > *στράτα*, *platica pecunia* > *τίτικα*, *macedonense petroselinum* > *μακεδονήσιον*.

Μούσκεμα (τὸ)· > *μούσχεμα* δηλ. χλωρὴ βέργα ποῦ τὴ βρέχουμε συχνὰ γιὰ νὰ τὴν κάνουμε κατάλληλη γιὰ φύτεμα (μούσχον)· καὶ κατόπι κάθε πράμα πολὺ βρεμένο· «ἔγινα *μούσκεμα*» δλδ. βράχηκα τόσο ὅσο εἶνα *μούσχεμα*.

Μούχλα (ἡ)· ἀπ' τὸ: *δμίχλη* (Χατζηδάκης). Στὴν ἀρχαία Κοινὴ μαζὶ μὲ τὰ μὲ -η ἀττικὰ υπάρχανε καὶ οἱ τύποι μὲ -α, λείψανα δωρικὰ λ. χ. ἡ *κίχλη* καὶ ἡ *κίχλα*, ἡ *ζεύγλη* καὶ ἡ *ζεύγλα*, ἡ *δμίχλη* καὶ ἡ *δμίχλα*, ἡ *τρίγλη* καὶ ἡ *τρίγλα*, ἡ *στρέβλη* καὶ ἡ *στρέβλα*, ἡ *θίνη* καὶ ἡ *ρίνα*, ἡ *θέρμη* καὶ ἡ

θέρμα κτλ. Ἄπ' ἀφτὰ στὴ νέα ἑλληνικὴ επικρατήσανε προπάντων οἱ τύποι μὲ -α: ἡ *ρίνα*, ἡ *ἀμούχλα*, ἡ *ζεύλα* κτλ. Ἐπειδὴ στὸν πληθυντικὸ καὶ τὰ μὲ -α καὶ τὰ μὲ -η ἔχουνε τὶς ἴδιες κατάληξεις, γι' ἀφτὸ πολλὰ ἀρχαιότερα μὲ -η ὅταν ἀνταμώνονται στοὺς τύπους τοῦ πληθυντικοῦ μὲ τὰ -α, σχηματίζουνε κατόπι κι ἀφτὰ τὸν ἐνικό τους μὲ : -α, δηλαδὴ σύφωνα μὲ τὸ σχῆμα: οἱ *ρίνες*—ἡ *ρίνα*, εἶπανε καί: ἡ *γλήνη*—οἱ *γλήνες* > ἡ *γλήνα*, ἡ *κρήνη*—οἱ *κρήνες* > ἡ *κρήνα*, ἡ *μεροίνη*—οἱ *μεροίνες* > ἡ *μεροσίνα* καὶ καθεξῆς: ἡ *ἄχνα* ἀντὶς ἡ *ἄχνη*, ἡ *ἀμούργα* ἀντὶς ἡ *ἀμόργη*, ἡ *ἀρχάνα* ἀντὶς ἡ *ἀράχνη*, ἡ *δοκάνα*, ἡ *δούλα*, ἡ *βρακοζόνα*, ἡ *κορώνη* > ἡ *κουρούνα*, ἡ *κάπνα*, ἡ *κοίτα*, ἡ *κολώνα*, ἡ *λεύκα*, ἡ *μολόχα*, ἡ *πέγκα*, ἡ *στοίβα*, ἡ *σφεντόνα*, ἡ *καλύβα*, ἡ *ἄξινα*, ἡ *χελώνα*, ἡ *δαμάλα*, ἡ *σιμίξα*, ἡ *λαγάνα*, ἡ *τολύπη* > ἡ *τουλούπα*, ἡ *γρώνη* > ἡ *γούρνα*, ἡ *μαστίχα* κτλ.

Μποχτσαλίκι (τό) λ. τουρ. bohtshalik ἀπ' τὸ μποχτσάς (<bohtsha). Καθαφτὸ **μποχτσαλίκι**—δέμα ἀπὸ ροῦχα (πολύτιμα ὅσα οὐδέποτε) κι ἀπὸ τοῦτο εἰδικέφτηκε στὴ 40κλισηϊώτικη σημασία.

Μπαμπράκ'ς (ὀ) λ. σλ.

Μπάρεμ' λ.τ. bare > *barēm* ἴδιο νόημα ἀπ' τὸ περσ. *bari*. Τὸ τελικὸ *μ* εἶναι ἡ τούρκικη χητικὴ ἀπ' τὸν τύπο τοῦ *bari* ἐπὶ ἐλλ. ἰδιωματῶν: *μπάρεμ* > *belki* > *belkiri* ἔτσι λοιπὸν λένε στὰ γότια ἑλλ. ἰδιωματῶν: *μπάρε μιν, μπέλι μου, κατὰ τὰ: κατὰ μου* (ὀλοδ. *κατὰ μου*), *τάχα μου, τὸ μου* κτλ.

Μπαρντάκι (τό) λ. τ. *bardak* ἴδιο σημασία.

Μπατάκα (ἡ) ἀπ' τὸ τουρ. *batak*—λάσπη, βόρβορος, βόθρος καὶ γενικὰ κάθε ἔδαφος ποὺ βυθίζεται. Μεταφ. ἀτώχευση, χρεωκοπία.

Μπεζερντίζω (<bezerdim) ἀπ' τὸ *bezmek*=βαριοῦμαι τουρ. ἀπαρέμφοτο.

Μπατσῆς (ὀ) λ. σλ.

Μπλάστρο (το) ὁ τόνος τῆς παραλήγουσας μᾶς δείχνει πὼς δὲν εἶναι τὸ ἀρχαῖο *ἐμπλάστρον*, ἀλλὰ εἶναι νεοσυμφυρμὸς τοῦ (*μπλάστρον* >): *μπλάστροι*+*ἐμπλάστρον* > *μπλάστρο* δλδ. τὸ *ἐμπλάστρον* τονίστηκε στὴν παραλήγ. κατὰ τὸ *μπλάστροι*, γιὰτὶ ἂν εἶτανε τὸ ἴδιο τὸ *ἐμπλάστρον*, δὲν ὑπαρχε λόγος νὰ μὴ μείνει τὸ ἀρχαῖο *ἐ-* μὲ τὸν τόνο του· πβ. *μπλέκω* ἀλλὰ: *ἐμπελεμα*, *ντύνω* ἀλλὰ: *ἐντυμα*, *παινώ* ἀλλὰ: *ἐπαινος*, *ορημάζω* ἀλλὰ: *ἐρημο*.

Μπλούγκα (ἡ) εἶναι ἡ λέξη σλάβικη.

Μπράζγκα (ἡ) λέξη σλάβικη.

(1) Σελ. Γρ. μου σελ. 362 ὑποσημ. (3) τὸ ξηγοῦσα ἀλλιῶς, ὁ Ξανθοῦδίδης Ἐρωτ. σελ. 437) δίνει τὴ σωστὴ ἐξήγηση.

Μπογιαμάς (ὁ)· λ. τ., πού σημαίνει βαμμένος, ἀπ' τὸ : *μπογιὰ* = χρῶμα. Λοιπὸν λεγότανε ἔτσι τὸ μάρφο κρασί τῆς Θράκης, γιατί ἔκανε τὴν ἐντύπωση πὼς εἴτανε τεχνητὰ βαμμένο, τόσο δλδ. μάρφο εἴτανε.

Μπομπή (ἡ)· πομπή, τὸ ἀρχαῖο ἀχορδόηχο : π > β ἢ ἀπὸ τὸ τελικὸ ν τοῦ ἄρθρου τῆς ἐνικῆς αἰτιατ., πού προφέρεται μαζί μὲ τὸ ἀρχαῖο τῆς ἀκόλουθης λέξης *τὴν πομπή* > *τημπομπή* καὶ κατόπι παίρνεται καὶ στίς ἄλλες πτώσεις: ἡ *μπομπή*, τῆς *μπομπῆς* κτλ., πρβλ. *τὸν πιστό* > *ὁ μπαστός*, *τὸν πιστό* > *ὁ μπιστός*, *τὸν πείρο* > *ὁ μπείρος* κτλ., ἢ ἀπὸ παράμοιασμα τοῦ σύμφωνου τῆς πρώτης συλλαβῆς μὲ τὸ σύμφωνο τῆς δέφερης: π+β > β+β.

Μπονίτιο· προφέρεται bodits (τὸ) (1). Τὸ βυζαντ. ὑποκοριστικὸ τοῦ *μπότης* > *εμπότης* εἶναι *μποτόπουλον* (Πτωχοπρ. ἐκδ. Κοραῆ σελ. 7 βιβλ. Α', στ. 165):

«Ἄλλὰ καὶ τὸ *μποτόπουλο* νὰ γέμιζα κρασίτζιν»
καὶ *εμποτόπουλον* (σελ. 8 στ. 190):

«Τὸ ἄσπρον *εμποτόπουλον* γεμάτον κρασορόλι».

Ἡ κατάληξι -ιτι πρβ. *κορῖτοι, παιδίτοι κτλ.* (Φιλην. Γρ. Ρωμ Γλώσ. § 1479) εἶναι ἐπίσης βυζαντινὸ ἀπομεινάρειο: τὸ *μπονίτιο* λοιπὸν εἶναι τύπος ἐπίσης ὑποκοριστικὸς τοῦ *μπότης* δλδ. *εμπότης*: «Τῆ μέντοι ἐπιγεῖα σου ἀπεστάλησαν δεξιωμάτων ἐνεκὲν ἐγκάλειον χάσου... κινκίον σοφδονύχιον καὶ *εμπότης* κρύος» Annae Comnenae Porphyrogenitae, Alexias ex recensione Augusti Reifferscheidii I, 3 10 (σελ. 123,2).

Ἡ *εμπότης* κατὰ τὸν Ἑρρ. Στέφανου εἴτανε : crystallinum poculum, καὶ ἀπὸ τῆ λ. *κρύος* φαίνεται πὼς εἴτανε δοχεῖο πού κρύωνε τὸ κρασί : *κρουντήρι*, πού μὲ τὴν ἀποσιώπηση τοῦ I (ἐδῶ ν) κοντὰ στὸ ρ γίνεται κανονικὰ *κροντήρι* καὶ πού τὴν παρετυμολογήσανε οἱ ἀπλοῖκοι μὲ μὲ τὸ ἀρχ. *κρατήρ* (ΓΓΕ. α', 167).

Ἄλλος νεότερος τύπος τῆς λ. εἶναι *νεμπότης* (Simon Portius Λεξικόπουλο Ρωμαῖκο κτλ. Παρίσι. 1635). Στὸν τύπο *νεμπότης* τὸ ἀρχαῖο ν εἶναι ἀπομεινάρειο τοῦ ἄρθρου τῆς αἰτιατικῆς: *τὸν εμπότη* > *τὸ νεμπότη* > *ὁ νεμπότης* (κοιτ. λέξι *ναγός* σελ. 269) στὰ Ἑφτάνησα, πού ἔχουνε πολλὰ ἰταλ. θρασοῦνε μερικοὶ πὼς εἶναι ἀπὸ τὸ botte, πού σημαίνει ἀπάνω-κάτω τὸ ἴδιο. Φαίνεται λοιπὸν πὼς ἐδῶ γίνεται παρετυμολογικὴ σύγχιση.

Μπόσκερο (τὸ)· = *μπόσ(ι)κο* (ἀπ' τὸ τ. bosh) + -ερο παραγωγικὴ κατάληξι.

1) τ > d κατὰ ἀφώμοίωση ἠχηκὴ πρὸς τὸ ἀρχαῖο β.

Μπουμπούκι (τὸ) ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ἑλλ. βόμβυξ. Ἡ ἀρχαία προφορὰ τῆς 2ης συλλαβῆς: *μβυ*=*bu* ἔνεκα τὸ μυτόπνοο *μ* ἔμεινε στὴ γλώσσα μας ὥστα σήμερα· ἡ πρώτη συλλαβὴ *βο* γίνεται *μου* ἔτσιδα: τὸ ἀρχαῖο β > b κατὰ ἀφομοίωσι πρὸς τὸ b τῆς 2ης συλλαβῆς, καὶ τὸ *ου* > *ουμ* (ΓΓΕ. γ'. σελ. 158) ἢ καὶ *μπο* > *μου* (ιδ. βιβλ. σελ. 159) ἀπὸ γειτονικὴ συνεργία.

Μύτ (ἡ). Ἡ δική μας ἢ *μύτη*, πρὸ σωστὸ *μύτιη* (μὲ δύο *ττ*¹⁾ δὲν εἶναι βέβαια ἡ ἀρχαία *μύτις*, μὰ ἀφοῦ ἔγινε τὸ *μύτιη* καὶ συμφώνησε μὲ τὸ *μύτις* φθογγικὰ σχεδὸν ὁλότελα, καὶ λίγο ἀπόμακρα καὶ νοηματικά, συχίσανε τὰ δυὸ οἱ ἑλληνίζοντες, νὰ ποῦμε, μάλιστα ὅταν δὲν προφεροῦντανε πιά στὴν κοινὴ ὁμιλία τὰ διττὰ σύμφωνα καὶ ἔτσι γράφανε *μύτις* τὴ *μύτιη* (*Αωνύμου λατροῦ 265 ἔκδ. Emerin Anecd. Medica gr.), ἐνῶ ὁ Πτωχοπορ. τὴν ἔγραψε *μύτη* (B', 52). Ἄν τὸ δικό μας τὸ *μύτιη* εἶτανε ἀπ' τὸ ἀρχαῖο *μύτις*, θὰ τὸ λέγαμε ἢ *μύτιδα*: πρβλ. *κόνιδα*, *βώτριδα* (δηλ. βρώτιδα²⁾ *ὄρνιθα* κτλ. Ἄφτὸ εἶναι μιὰ σοβαρὴ ἀντίρρηση πὼς ἀπ' τὸ ἀρχαῖο *μύτις* δὲν μπορούσε νὰ βγεῖ *μύτιη*. Ἡ ἀρχαία αἰτ. βέβαια κάμνει καὶ *ὄρνιν*, ἔμειν ὅμως φαίνεται ὅτι ἀκολουθῶντας τὰ *μύτι* τριτόκλιτα δὲν εἶπαμε ἢ *ὄρνη*, εἶπαμε: ἢ *ὄρνιθα* (μόνο ἢ *χάριν* λέμε *ὄρνιν*), κατὰ τὴν παντάκουστη αἰτ.: τὴν *χάριν*, ὡστόσο εἶπαμε καὶ ἢ *μύτιδα*), δὲν μπορούσαμε ὅμως φαίνεται, νὰ ποῦμε ἢ *κόνη*—ἢ *κόνιδα*, ἢ *βώτριη*—ἢ *βώτριδα* γιατί ἢ κατὰ τὴν αἰτ. ἀπ' τὸ ἄξιονα *εἰς* καὶ τὸ *πατάδα* κτλ. εἶναι ποτὴ μὲς στὴν ψυχὴ μας (Γρ. Φιλ. § 1594) γιὰ τούτο εἶπαμε ἀκόμα καὶ: ἢ *βωτρίδα*, ἢ *τηνηλίδα* (ἀπ' τὸ: *τηνηλίδα*, ἢ *τηλίς* = εἶδος τριφυλίου), ἢ *κονίδα* ἀπ' τὴν ἀρχαία ἀκόμη τοιςματὸν ἢ *κονίς*, ἴσως καὶ κανένα ἄλλο. Μπορούσαμε λοιπὸν ἀπ' τὸ: *μύτις* νὰ ποῦμε ἀκόμα: ἢ *μυτίδα* (μ' ἕνα *τ*), ὄχι ὅμως: ἢ *μύτιη* (μὲ δυὸ *ττ*). Ἄπὸ ποῦ βγαίνει λοιπὸν ἡ δική μας: ἢ *μύτιη*; Ἄφτὸ ἔρχομαι νὰ πῶ τώρα. Ὑπάρχει ἀρχ. ἑλλην. λέξι σύνθετη: *ἀπομύτιω* (=βγάζω τὴ μύξα ἀπὸ τὴ μύτη), ἀφτὴ ἢ λ. ὑποθέτει τὸ ἀπλό: *μύτιω*. Ἐτοῦτο λοιπὸν ἔτσι ἀπλό δηλ. χωρὶς πρόθεση, τῶχει ἐφτηγῶς ὁ Ἡσύχιος. Γιὰ νὰ τῶχει λοιπὸν ὁ Ἡσ., θὰ πεῖ πὼς λεγότανε, ἢ πὼς κάπου τῶρες γραμμένο. Μὰ γιὰ νὰ τῶρει ἀφτὸς γραμμένο, οἴγουρα θὰ λεγότανε. Καὶ νὰ λοιπὸν ἔτσι μεταρροηματικά ἀπ' τὸ *μύτιω* βγαίνει ἢ *μύτιη*, ὅπως ἀπ' τὸ *πλανάω* > ἢ *πλάνη*, ὅπως ἀπ' τὸ *ἀσάομαι* > ἢ *ἄση*, ὅπως ἀπ' τὸ *πλημύρω* > ἢ *πλήμη*, ὅπως ἀπ' τὸ *καπνίζω* ἢ *κάπνη*. Πῶς τὸ: *μύτιω*

1) Ἡ προφορὰ τῆς μὲ δυὸ *ττ* σώζεται στὰ Δωδεκάνησα κλπ., στὶς χῶρες δηλ. ποὺ προφέρουν ἀκόμα τὰ διττὰ σύμφωνα καὶ μόνο ἀφτὸ εἶναι ἀρχαετὸ νὰ μᾶς δείξει τὴ σωστὴ παραγωγή.

2) Ἄπ' τὸ συμφωνιό τοῦ Εὐαγγελικοῦ β ρ ὦ σ ι ς (Ματθ. 6. 19) μὲ τὸ ε ὑ ρ ὦ τ ο ς — ε ὑ ρ ὦ ς ἔγινε τὸ β ρ ὦ τ ι ς > β ρ ὦ τ ι δ α > β ὠ τ ρ ι δ α.

και η *μύτιη* τονίζονται στο ίδιο φωνήεντο, αφού δεν έχει να κάνει, έχουμε κι άλλα τέτοια: *σκίζω* > *σκίζα*, *σκούζω* > *σκούζα*, *παρασούρω* > *παρασούρα* (=ή σκούπα, δηλ. ή φροκαλιά στη Δυτ. Κρήτη) κτλ. 'Απ' τὸ *μύτιη* γράψανε (ή και είπανε) τὴν ἑλληνικοῦρα: *μύτις* (με δύο *τι*, παρακαλῶ) και τοῦτο εἶναι, πού θησαυρίζει στο λεξικό του ὁ 'Ησύχιος.

Ναγός (ὁ): *ἀγωγός*, κατὰ ἀπλολογία (ΓΓΕ. β', 143): *ἀγός* και ἀπό τὸ *ν* τῆς ἔν. αἰτ. τοῦ ἄρθου *τόν-ἀγός* > *τό-ναγός* > ὁ *ναγός*: πρβλ. *τόν οἰκοκύρη* > ὁ *νοικοκύρης*, *τόν ὄμο* > ὁ *νῶμος*, *τὴν Ἰδα* > ἡ *Νίδα*, ἡ *Ν-ίμπερο*, ἡ *Ν-ιό*, ἡ *Ν-ικαριά*, ὁ *Ν-αίμονας*, ὁ *Ν-ιουρδάνης*, ἡ *ν-αίρα*, ἡ *Ν-αῖνο*, ὁ *ν-άμμος*, ὁ *ν-ήλιος*, ἡ *ν-ουρά*, ἡ *ν-άκρα*, ὁ *ν-ιπιτάφιος*, ὁ *ν-ίχτουρας* (<ἵκτερος) κτλ. Τὰ πότερα ἀπ' ἀφτὰ εἶναι ἰδιωματικά, μὰ στὴν ἐπιστήμη ἀφτὰ βέβαια δὲν τὰ ξεχωρίζουνε ἀπὸ τὰ κοινά. Πρβλ. τ' ἀρχαῖο *νήδυμος*, πού δὲν εἶναι ἄλλο ἀπ' τὸ *ἡδυμος* με προθεματικὸ *ν* ἀνάλογο με τὰ παραπάνου νεοελληνικά κατὰ τὸν Buttman.

Ναζλανίζω ἀπ' τὸ *τ.* *nazlandim* < *nazlanirim*: πρβλ. *naz*=*νάζι*.

Νάτογκες (ὁ): τὸ: *νάτον-καλέ* > *νάτον-κα* > *νάτογκε*: ὄνομαστ. ὁ *νατγκες*, πρβλ. *ναίς-καλέ* > *ναίσκε* (ΓΓΕ. β', 12).

Νέ! ἀποσπασμένη ἢ πληθ. *κατὰ τῶν ὀσμάτων*: *θὰ πάμενε*; > *ἀπάμ' νε*; *θὰ φάμενε*; > *ἀ' φάμ' νε*; κτλ. πού θεωρήθηκε ἐρωτηματικὸ μόριο και πέρας και στα ἑνικά: *ἀ' φάμ' νε*; *ἀ' φάς νε*.

Νεγκάζω: ἐπειδὴ ἢ πρῶσ. *ἀνά* γίνεται ἰδιωματικὰ *νε* ὡς *α'* συνθετικὸ (πρβλ.: *ἀναβαίνω* > *νεβαίνω* κτλ.) θεωρήθηκε και τὸ: *ἀναγκάζω* πὼς ἔχει *α'* συνθ. τὴν: *ἀνά* και λέχτηκε ἰδιωμ.: *νεγκάζω*.

Νενιάζω=*νανουρίζω* δλδ. *τραγουδοῦ* *νενη νένι*: ἀφτὸ εἶναι ἄλλος τύπος τοῦ *νάνη νάνι*, ὅπου τὸ *α* γίνεται *ε* ἀπὸ τὴ γειτονιά τοῦ *ν* πρβλ. *Παναγιά* > *Πανεγιά*, *πινάκι* > *πινέκι* (Σινασό), (Νέαν κόμη): *Νάγκωμη* > *Νέγκωμη* > *Ἐγκωμη* (λάθος ὁ Μενάρδος στὴν Ἀθηνά τομ. ιη' σελ. 384).

Λοιπὸν δὲ γίνεται ἀπὸ τὸ: *ἐννοια* > *ἐγνοια* και θέλει *ε* ἄλλο εἶναι τὸ *νεννοιάζω* > *ἀνεγνοιάζω* εἶμαι *ἀνέννοιαστος* > *ἀνέγνοιαστος* = *ξένοιαστος*: πρβ. *ξεννοιάζουμαι*.

Νεδιάζω: γίνεται ἀπὸ τὴ φράση: *νά διε* (ἢ *νι ιδέ*): *ναδιάζω* και κατόπι *νεδιάζω* κατ' ἀναλογία ἄλλων ρημ. (ἀ)νά-> *νε-* πρβ. *ἀνακατώνω* > *νεκατώνω*, *ἀνα(σ)κουμπώνω* > *νε(σ)κουμπώνω*, *ἀνακωλώνω* > *νεκωλώνω*, *ἀνακαθαρίζει* > *νεκαθαρίζ'*, *ἀναγουλιάζω* > *νεγουλιάζω*, *ἀνασπῶ* > *νεσπῶ* και *νεσπίζω* ²⁾, *ἀναπτερακίζω* > *νεπτερακίζω* κτλ. βλ. Θρακικά τομ. Δ', 303-305.

1) Τὸ πρῶτο *ε* ἀποσιωπᾶται: *θ ἀ φ ἀ μ (ε) ν ε* κτλ.κατὰ τὸ νόμο τοῦ Κρέτσεμερ, ἔνεκα τὴ γειτονιά τοῦ *ν* (ΓΓΕ. α', 88 και πέρα).

2) Ἐμεῖς λέμε: *κ ο υ σ π ῖ ζ'* (=ινάζει) τὸ γ α ἱ μ α' δλδ' *ἐ κ σ π ᾶ ζ ε ι* > *κ σ π ῖ ζ ε ι* > *κ ο υ σ π ῖ ζ ε ι*.

Νεφτερακεϊ· ἀφοῦ τὸ β' συνθετικὸ εἶναι τὸ *φτερο* (< πτερόν), ἢ γραφὴ μὲ *ν*: *νευτερακεϊ* μοῦ φαίνεται τυπογρ. λάθος. *Ἀναπτερουγίζει* > *ἀνεπτερουγεῖ* > *νεφτερακεϊ*, ἢ καταλ.- *ουγεῖ* ἔγινε: - *ακεῖ* ἀπ' τὸ ὁμοιονόημο: *λακίζει* > *λακεῖ*=*λαχταρᾶ*, πετᾶ, ὅταν ὁ λόγος μάλιστα εἶναι γιὰ τὴν καρδιά.

Νεκούλκουτος· (=χωρὶς κουκούλα) συμφυσμός: *νεκούκουλος*+ *νεκούτρουλος* (=μὲ ἀσκέπαστη τὴν κούτρα).

Νερεύουμ· εἶνε τό: ἀνερεύομαι.

Νιάτα (τά)· ὁ πρῶτος τύπος εἶναι: *τὰ νιότα* πληθ. τοῦ: ἢ *νιότη*, δηλ. ἀλλαξόγενο· πρβλ. ἢ *ἀχνότη* > *τὰ (ἀ)χνότα*, ὁ *πηλός* > *τὰ πηλά* κτλ. Κατόπι ἔγινε: *νιάτα* κατὰ τὰ ἀποδέλοιπα μὲ -*άτα* λ.χ. *γεμάτα*, *πρεπάτα* κτλ. Ἡ *νιότη* πῆρε στὸν πληθυντ. τύπο οὐδέτερο, γιὰτι συνεπάρθηκε μὲ ἄλλους ὁμοιονόημους πληθυντικούς: *τὰ κάλλη*, *τὰ χόντροτα*, *τὰ πάχητα* κτλ. Κατὰ τό: *τὰ νιάτα* εἶπαν ἀπ' τὸ ἐνικό: ἢ *μικρότη* (=ἢ μικρὴ ἡλικία) τὸν πληθυντ.: *τὰ μικράτα*.

Νοιάζουμ· (ὄχι *νιάζουμ*· μὲ *ε*) θέλει με οἱ, γιὰτι εἶναι ἀπ' τὸ *ἐννοια* =φροντίδα, ἄλλο τό: *νιάνω* =νοῦ, *ἐνάησα* > *ἐνιωσα*—*νιάνω*—*μετανιάνω*, κι ἄλλο πάλι τὸ *νιάνω* (= *νεῶνω*—*νεάζω*)—*ξανανιάνω*—*ξανὰ νίνωμαι* γέος.

Νιτσιτσια (τά)· ἀπ' τὸ *νιτ* > *νιτσι* καὶ κατόπι κατ' ἀνομοίωση τῆς τῆς β' συλλαβῆς ἀπὸ τὴν α' καὶ ἀνομοίωση τῆς πρὸς τὴν τρίτη; *νιτσιτσι*—*νιτσιτσια*.

Νομάτοι (οἱ)· ἀπ' τὸ ἀποστολικὸ *κόλλος*... *δνομάτων*... *ἐκατὸν εἵκοσι*· Πραξ. α', 15. πρβλ. οἱ *Ἀσωμάτοι* ἀπ' τὴ γεν. *τῶν Ἀσωμάτων*. Ὁ ἄλλος ὁ τύπος: *νοματοῖ* μὲ τὸν τόνο στὴ λήγουσα, γίνεται ἀπὸ τὸν πληθυντ. τύπο: *νοματαῖοι* > *νοματῖοι* > *νοματοῖ*: πρβλ. *καπεταναῖοι* > *καπετανῖοι* > *καπετανοῖ* κτλ. (Χατζηδάκη Λεξογφκ. ἀρχ. γ', 112, ὅπου μᾶς φιλέβει καὶ μὲ ἀσυνταξία κατὰ τὰ εἰωθότα: «ἐν *τινι* συλλογῇ... ἐκ Λέσβου *σταλεῖσΑΝ*»).

Νομῆ (ἡ)· ἐδῶ γίνεται ἢ λ. ἀπὸ τὸ *νόμος* καὶ δὲν ἔχει σημασιολογικὴ σχέση μὲ τό: *νομῆ*=βροσκή, μοιρασιά.

Νομπέτ· λ. τ. nobet ἴδιο νόημα.

Νουρά (ἡ)· τὸ ἀρχικὸ *ν* εἶναι τοῦ ἐνικ. ἄρθρ. τῆς αἰτ. *τὴν*—*οὐρά* > ἢ *νουρά* (κοίτα λ. *ναγός*).

Νιάγκα (ἡ)· δάγκειος πυρετός, ποὺ προέρχεται δλδ. ἀπὸ τὸν ποταμὸ Ντάγκη.

Νιάλια (τα)· λ. τ. dal ἴδ. νόημα.

Νιαντουλίζω ἀπ' τὸ *τανταλίζω* δλδ. *τανταλόω*.

Νταλώ ουμαι συνεπαρομοζ: (ἐντρανίζομαι >) ἀντραλίζομαι + ταταλώνομαι > νταλώνομαι—νταλωμίδα και σ' ἐμᾶς νταλωμάρα.

Ντε λ. τ. de ἴδια σημασία.

Ντεντώνω κατ' ἀφομοίωση τῆς α' συλ. πρὸς τὴ β' ἀπ' τὸ *τεντώνω*, ποὺ γίνεται ἀπ' τὸ *τέντα*, ἀπὸ τὸ τελικὸ ν τῆς ἀντων. τὸν—*τεντώνω*.

Ντερλικώνω ἄλλοῦ: *ντερλικώνω* καὶ πιὸ σωστὰ *δερλικώνω* ἀπ' τὸ βυζαν. *ὕδρολνκος* (Χατζηδ. Ἀθ. λς', 188 κ.π.), ποὺ ὡστόσο συχίστηκε μὲ τὸ περσοτούρκικο *derlik* κὶ ἀπὸ δῶ τὸ ἀρχικὸ d ἀντι δ.

Ντερλικι (το) λ. τ. *derlik* ἴδιο νόημα (κ. πιὸ ἀπάνω).

Ντιστηλώνω ὄχι *διστηλώνω* ἀλλὰ ἀντιστηλώνω > (ἀ)ντιστόλι, ὥστε τὸ *στυ* μὲ ν.

Ντι-ντίρ (το) λ. τ.

Ντουρβανίζω ὁ Πτωχορ. ἔχει τὸ στιχο 190: «ἐπάρετε *δουρβανιστόν* δξύγαλον κυράδες». Ὁ Κοραῖς (Ἄτακ. α', σελ. 184) δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἐξηγήσει. Ἐπίσης ἀναφέρει ἀπὸ τὸ *Δουκάν* (σελ. 1007) «ὕδρογαλα τὸ ἀπὸ τοῦ *δρουβάνου*».—*Δρούβανον* εἶναι ἕνα ὄχιτιο ξύλο σὰ βαρέλι, ποὺ στενέβει ἀπ' τὴ βάση πρὸς τὸ στόμιον καὶ εἶναι τοῦ ὄχιτιο, νὰ ποῦμε, ἕνα ξύλο μακρὸ, ποὺ στὴ βάση του εἶναι κασπαμένο ἕνα κυκλικὸ ξύλο ἀρκετὰ βαρὺ. Μᾶλλον τὸ ὄχιτιο γίνονται τὰ γάλα τὸ προσφισμένο νὰ βγάλει βουτύρο, καὶ μετὰ τὸ ὄχιτιο, ποὺ εἶπαμε, τὸ χυτοῦν. Τὸ ὄχιτιο ἀπὸ τὴν Παναρμιο τὸ λέγανε: ἡ *ντουρβάνα*. Τὸ ἀπόλειμμα τοῦ γαλακτος μετὰ τὴν ἀφαίρεση τοῦ βουτύρου εἶναι τὸ *δουρβανιστόν* ὄχιτιον τοῦ Πτωχοπρ. ἢ τὸ *ὕδρογαλα* τοῦ *Δουκάγγ*. Ἀπὸ οἱ Παναρμιοῦται τὸ λένε: ἡ *τουρβάτκα*, λ. σλ.

Ντουγουστίζω ἀπ' τὸ τ. *dogustum* < *dogusturum* = ἀλληλοδέχνουμαι.

Ντουργουνι (τὸ) τούρκικα ἀντι *dürbün* κατὰ παρετυμολογία πρὸς ἄλλη λέξη ὁμοιόφθογγη, ἀλλὰ διαφορονόμη *durgun*, πιὸ γνωστὴ ὅμως.

Ντουτλὺκ λ. τ. *duçluk* ἴδιο νόημα.

Νιυμάρκα ἀντι *δυμάρικα*: τὸ δ > d κατὰ πρετυμ. ἀπ' τὸ *ντύμα* < *ντύνομαι*.

Νυχτερεύω ἀπ' τὴ λ. *νυχτέρι*, ποὺ γίνεται κατὰ τὸ (δ)λημέρι, κὶ ὄχι κατεφτείας ἀπ' τό: *ἡμερέβω*.

Νῶμος (ὁ) βλ. λ. *ναγὸς* (σελ. 269) καὶ *νουρά* (σελ. 270).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΕΣ

ΣΕ ΑΛΛΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ΑΠΟ ΛΕΞΕΣ ΣΑΡΑΝΤΑΕΚΚΑΗΣΙΩΝ

ΤΣΥ κ. ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΔΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΑ ΤΟΜ. Δ', ΣΕΛ. 324—333.

Άθρι: ιδιωματικός τύπος τοῦ *αῦριος* γίνεται κατά άλλα ἐπιρρήματα, μάλιστα χρονικά, πού λήγουνε σέ *ι*, λ.χ. *πέρισι* (κατά τοῦτο εἶπανε στήν Κρήτη: *φέτι*—ἀντί *φέτο*), *προπέρισι*, *πάλλι*, *κατόπι*, *ἀκόμη* κτλ. Ἔλλα ἐπιρρήμ. μέ τελικό *ι* ἔχουμε: τοπικό: *ἀντίκρου*: τροπικά: *ἔτσι*, *ἀγόλι*: ἐφχέτικο: *μακάρι*: ἀρνητικό: *δχι*, ἂν θέλετε ἄς εἶναι καί τὸ ποσοτικό: *κουκκούτσι* (=καθόλου) δλδ. *μήτε κουκκούτσι*.

Ἄρνιθια (τά): τὸ ἀρχτικό *ἀ* ἀντί *δ* εἶναι ἀφομοίωση πρὸς τὸ *α* τοῦ πληθυντικοῦ ἄρθρου: *τά δρνίθια* > *τά ἀρνίθια* καί κατά ἀποσιώπηση τοῦ πρώτου *α*: *τ' ἀρνίθια*.

Ἀρσινεύγω: ἀντί: *ἀρσινεύγω* τὸ *ρσ* γίνεται *ρσ* ἀπὸ φραγμακὴ ἀφομοίωση, γίνεται δλδ. τὸ συνεχικό *χ* αἰτιατικό *κ* γιὰ νὰ μὴν εἶναι *κ* ἀπὸ συνεχικό σὰν τὸ *σ*: *ρσ* > *ρσ*.

Ἄχουρ (τὸ): λέξη πού τὴν πῆραμε ἕμεις ἀπὸ τοὺς Τούρκους, μὰ πού οἱ Τούρκοι δὲν τὴν πῆραν ἀπὸ τοὺς ἠζωνανούς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ περσικό: *ahur* (=στάβλος). Ἡ περσικὴ καί ἡ ἐλληνική εἶναι γλ. ἀδερφές: πρβλ. *dushman*—*δυσμενής*, *abileh*—*φλύκταινα*, *hesti* (=ὕψη)—*ἔστί*, *heft*=*ἕπτά*, *hem*—*ἡμα*, *ἡμοῦ*, *nam*—*ὄνομα*, *hemnam*—*ἡμώνυμος*, *abenos*—*ἔβενος*: ἀπ' τὸ πέρσικο *abenos* εἶπαν οἱ Τούρκοι *abanoz* καί ἕμεις ἀπ' τὰ τούρκικα: *ἀμπανόζι*, καί ὅμως λέμε πὼς οἱ Τούρκοι τὸ πῆραν *τάχα* ἀπ' τ' ἀρχαῖα ἔλλην., μὰ ὅταν οἱ Τ. εἶπαν *abanoz* ἀρχ. Ἕλληνες ποῦ εἶτανε; καί ἀλλιῶς δὰ ἡ λέξη ἀφτὴ δὲν εἶναι λατινική. Οἱ Πέρσες τὴν πῆραν ἀπὸ τοὺς Αἰγύπτιους πού τὴν εἶχανε μέ τὸν τύπο: *hbnj* (Spiegelberg KZ. 41. 131), καί ἀπ' τοὺς Πέρσες, ὑποθέτω, τὴν πῆραν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μαζί μέ πολλὲς ἄλλες λέξεις λ. χ. *ἄγαρος*, *ἀσπάραγος*, *μάγος*, *παράδεισος* κτλ., *zuluf*—*ζουλος*, τὸ *πυράξενο* εἶναι πού ἀφτὸ νεοελληνικά τὸ λένε κάπου *ζουλούφι* (Θρακικά, β', 214). γιὰ τὸ ἀρχτικό *ζ* πρβλ. *ζάφτω* < (*ιάπτω*) καί γιὰ τὴν κατάληξιν *ούφι* πρβλ. *ματούφι*, *ζουζούφι*: ὥστόσο τὸ κοινὸ εἶναι: *τσουλούφι*: οἱ Θρακῆς λοιπὸν πού ἀκούανε ἀπ' τοὺς Τούρκους μέ τὸ ἴδιο νόημα *ζουλούφι* δὲν ἀποκλείεται ν' ἀντικαταστήσανε τὸ ἀρχικό *τσ* μέ τὸ συγγενικό του *ζ*.

Ἄμά: πιδὸ σωστά θὰ γραφότανε μέ δύο *μμ*, γιὰτὶ εἶναι τὸ *ἂν μῆ*—κατ' ἀφομοίωση: *ἀμμῆ* > *ἀμμά* κατ' ἀναλογία τῶν πολλῶν νεοελληνικῶν

ἐπιρροημάτων με α: καλά, ἄσχημα κτλ. προβλ. ἦνι > νά (τὸ δειχτικὸ με ὄξεια ὄχι βαρεία) δῆ > δά, ἔτοι > ἔτσά, ἀντίκρου > ἀντίκρα, ἀλλί > ἀλιά, ἐκεῖ > ἐκιά, πῆ > ἐπά, ἀγάλι > ἀγαλία, ταχὺ > ταχιά, ἀκόμη > ἀκόμα, κιαπέκει > κιαπέκια κτλ. Τὸ ἦνι εἶναι συγκοπὴ ἀκόμη ἀπ' τὴν ἀρχαία, ἀπὸ τὸ πιὸ πλέριο: ἦνιδε. Οἱ Τοῦρκοι πῆραν ἀπὸ μᾶς τὸ να εἰ τοῦτο, ποὺ δὲ θέλει βέβαια καὶ πλὴν λεμόνι γιὰ νὰ τὸ καταλάβει κανεὶς.

Ἄγκανός (ὁ) εἶναι τὸ μτγν. ὁ ἄκαν, τοῦ ἄκανος: «ὁ ἄκαν ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ» (Βασίλ. Δ. ιδ', 9) «καὶ συνεπάτησαν τὴν ἄκανα», (ἀφτοῦ). Τὸ κ γίνεται γκ ἀπὸ ἐπίδραση τοῦ: ἀγκάθι.

Βγῆκα προσταχτικὴ ἀντι ἔβγα ὁμοίως λένε: μπῆκα, ἀντι ἔμπα καὶ φαίνεται πὼς ἢ κατάληξη -κα πέρασε ἀπὸ τὸ κοινότερο: στέκα (ἀρχ.: ἔστηκε -ἔστηκέτω) προβλ. νὰ βγήκω = νὰ ἔβγω.

Γαργαλεύγω κοιν. γαργαλέβω εἶναι τὸ ἀρχαῖο γαργαλίζω ποὺ ἔγινε γαργαλέβω κατὰ τὸ παιδέβω. Πολλὰ ἑλληνικὰ ῥήματα καὶ τῆς νέας καὶ τῆς ἀρχαίας ἑλλ. ἀλλάζουνε κατὰ τὸ πρότυπο ἄλλων ὁμοιονόμων ῥημάτων. λ. χ. τὸ ἀντιῶ γίνεται ἀγναντιάζω κατὰ τὸ ἀγναντίζω καὶ ἀγναντέβω κατὰ τὸ παραμονέβω, τὸ χορτάζω > χορταίνω κατὰ τὸ εὐφραίνω, ἀνακατιώνω > ἀνακατέβω σὺν τὸ ἀναδέβω, διακοπή > διακοπέβω ὅπως τὸ ζητιανέβω, λιγώνω > λιγέβω κατὰ τὸ λιγασίω, ἀθγαλίζω > ἀβγαταίνω κατὰ τὸ πληθαίνω, σπαράζω > σπαρτάζω κατὰ τὸ λάρχαρῶ, ἀγχιόβω > ἀγχιαλιάζω (Ἀθκατῶ) σὺν τὸ ἀναγκάτω ἀγχιονιάζω (=βοηθῶ) > ἀγχιοντέβω (Ἰθάκη) ὅπως τὸ διαφεντέβω, ἀγχιονιάζω (Χίω) > ἀγγριφώνω (Ἀδριανούπολη) ὅπως τὸ καρφώνω, ἀγκυθιάζω (Παξοὶ) > ἀγκυθώνω κατὰ τὰ κεντρώνω, ἀγγελώνω καὶ πάλι τὸ ἀγκεκῶνω > ἀγγελίζω κατὰ τὸ κεντρίζω, νυχτιώνω > νυχτιάζω ἀπ' τὰ: βραδιάζω, μεσημεριάζω, τὸ βούλομαι > βουλιόμαι κατὰ τὸ συλλογιόμαι, τὸ ἔφκομαι > φκιοῦμαι κατὰ τὸ καταριοῦμαι, τὸ χλοάζω > χλοίζω κατὰ τὸ πρασινίζω (χλόη = πρασινάδα), τὸ ζητῶ > ζητεύω κατὰ τὸ γυρεύω, τὸ τσαλιστίζω (τουρκ. tshalisdim) τὸ εἶπαν καὶ τσαλιστεύω (=καταγίνομαι) κατὰ τὸ δουλεύω, τὸ φωνῶ γίνεται φωνιάζω κατὰ τὸ κράζω, τὸ καταχώνω λέει ὁ κ. Χατζηδάκης γίνεται καταχωνιάζω κατὰ τὸ ἐνταφιάζω¹⁾, τὸ σεῖω τὸ εἶπανε στὸ Μπογατσικὸ σεινάζω κατὰ τὸ τινάζω, τὸ ἀρπάζω γίνεται ἀρπάχνω κατὰ τὸ ἀδράχνω, τὸ γενωμένος σὺν τὸ καμωμένος, τὸ φωνιάζω τὸ λέν ἰδιωματικὰ φουγιάζω (Πέραμο τῆς Κύζικος) κατὰ χουγιαίζω, τὸ στρώνομαι > στρωνιάζομαι κατὰ τὸ θρονιάζομαι, μαργαίνω > μαργώνω σὺν τὸ γαρκώνω, μολύνω > μολέβω κατὰ τὸ λοιμέυω, θαρρῶ > θαρρέβω κατὰ τὸ πιστέβω κτλ., ἔτσι λοιπὸν καὶ τὸ: γαργαλίζω > γαργαλέβω κατὰ τὸ παιδέβω.

1) Τὸ λαϊκὸ εἶναι τ α φ ι ἄ ζ ω :

“Ομοια και οἱ ἀρχαῖοι εἶπαν τό : σιτῶ > σιτίζω κατά τό : ποτίζω και σιτεύω κατά τὸ ὑδρεύω τό : στένω > στενάζω κατά τό : κραυγάζω, σκαλιῶ > σκαλεύω κατά τὸ ἀναδεύω και σκαλίζω κατά τὸ συνδανλίζω, τὸ βαρύνω > βαρύνω κατά τὸ πλήθω, τυραννῶ > τυραννεύω κατά τὸ βασιλεύω, ριγέω > ριγώω κατά τὸ ἀντίθετο ἰδρῶω, ἀγκιστρῶ > ἀγκιστρεύω κατά τὸ ἀλιεύω. Τὸ θαρρῶ τὸ εἶπανε θαρρύνω κατά τὸ δτρύνω, τὸ ἐπίσχομαι > ὑπισχοῦμαι κατά τὸ ἀντίθετο ἀρνοῦμαι, τὸ πέτομαι > ἴπταμαι κατά τὸ ἴσταμαι και πετάομαι κατά τὸ κρεμάομαι τὸ πάσχω > πασχίζω κατά τὸ φροντίζω, τὸ λάζομαι > λάζυμαι κατά τὸ ἄνυμαι, τὸ στέγω > στεγάζω κατά τὸ σκεπάζω, τὸ ξρημῶ > ξρημάζω (=εἶμαι μόνος) κατά τὸ ἡσυχάζω τὸ ὄζω > ὄζαίνομαι, κατά τὸ ὄσφραίνομαι κτλ.

Γήτεψε· τοῦ ρημ. γητέβω πού γίνεται ἀπ’ τὸ γοητεύω > γογητέβω πού τὸ θαρέψανε (ἐ)γὼ γητέβω (ΓΓΕ. α’, σελ. 28, β’ σελ. 43).

Γιὰ ταῦτο ἀπὸ τὸν πληθ. ταῦτα γίνεται ἐνικὸ ἰδιωματικὸ : ταῦτο ἀντὶ τὸ κοινὸ : τοῦτο.

Γιῶς· εἶναι τὸ ἀρ. ἔλλ. ἐπειρ. ὡς, μετὰ τὸ συνηθ. πρόθεμα γι διαφορετικὸ ἀπ’ τὸ ἔως > ἀφομοίωση ὡς, ἀπλοποίηση : ὡς). Ὁ κ. Τριανταφυλλίδης πού θέλει και τὰ δύο τα ὡς με ἰσοπέδιο μονο, γιὰ νὰ μὴ συγχίζονται τὰ δύο ἀπὸ τοὺς ἀνίθεους, θαρρῶ δὲν ἔχει ἐπιτοὺς προβλ. ἀμα = ὡς, ἀλλὰ κτλ. δλδ. ἐναντιωματικὸ και ἀμα = κατὰ, διὰ κτλ. δλδ. τροπικὸ, πρὸς (τὸ) = βουτὸ και ὄρος (ὁ) = terme κτλ.

Γιούσανα· δλδ. οὔσανα (= ἀποσάνε) μετὰ τὸ συνηθισμένον πρόθεμα γι ἀντί: κούσανα κατά τὴν πολὺ συνηθισμένη σιτοὺς βορειοανατολικοὺς Θραῖκες μετάθεση φθόγγων· προβλ. πικνὸ > κνυπό, (καψάτι): κατσάτι > ισακάτι κτλ.

Γουλνοῦ; ἀντὶ γουλουνοῦς δλδ. ὄλουνοῦς· τὸ ἀρχικὸ γ εἶναι προθεματικὸ, τὸ ο κοντὰ στὸ γ γίνεται ου (ΓΓΕ. γ’, σελ. 160), τὸ γουλουνοῦς γίνεται γουλνοῦς γιὰ τὸ ου κοντὰ στὸ λ τὸ ὄγρὸ ἀποσιωπᾶται ἔνεκα τὸ ἄλλο ου πού εἶναι στὴν παρακατινὴ συλλαβὴ (νόμος Κρέτομερ ΓΓΕ. α’ σελ. 88 κ. π.). Τέλος ἡ συλλαβὴ νοῦς εἶναι ὁ ἀντωνυμικὴ ἀπ’ τὸ ἐκεινοῦς (= ἐκεῖνοῦς) προβλ. ἀφτουνοῦς, ἀλλουνοῦς κτλ.. Ἐπίσης τὸ ἴδιο γίνεται και σις ἄλλες πτώσεις ὄλουνοῦ—ὄλονῶν, ἀφτουνοῦ—ἀφτονῶν, ἀλλουνοῦ—ἀλλονῶν κτλ. κατά τὰ ἐκεινοῦ—ἐκεινῶν.

Δά = δῆ (κοῖτα λ. ἀμὰ σελ. 272.)

Δρέχω ἀντὶ τρέχω· και τὸ λένε μετὰ τὴ σημασίᾳ τοῦ κυνηγῶ συνηθως· τὸ ἀρχικὸ τ γίνεται χορδοχηρὸ d ἀπὸ τὸ ν τῆς αἰτιατ. τῆς ἀντωνυμίας τὸν (=ἀφτόν) λ.γ. τὸν τρέχω > τὸν δρέχω.

Ἐτινά και ἐδεπῶ; τὸ : να εἶναι προσχηματισμὸς (προσκόλλημα), πού μπορεῖ νὰ εἶναι ἐδῶ τὸ δειχτικὸ ἐπιρρ. νά· τὸ ἐδεπῶς πάλε εἶναι τὸ ἀρχ.;

ὠδεπως, πού γίνεται ἔδεπως ἀλλάζοντας τὸ ἀρχικὸ $\omega = o$ στὸ νεοελληνικὸ δειχτικὸ ϵ πρβλ. ἀφτός > ἐφτός, ὄψε > ἐψέ κτλ. (Φιλην. Γρ. Ρωμ. γλωσσ. § 1139).

Ἐχτέ: ἀντὶ *χθές* τὸ ἀρχικὸ ϵ εἶναι πρόθεμα ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἀκόμα (Ἀριστοφ. Νεφ. 175, καὶ Θεσμ. 616, Σοφοκλ. Ἄντ. 456). πρβλ. καὶ τὰ δικά μας *τοῦτος* > *εἰτούτος* κατὰ τὸ *ἐκείνος* *σύ* > *εὐ* κατὰ τὸ *ἐγὼ* κτλ. Τὸ τελικὸ ϵ ἀποσιωπᾶται κατ' ἀναλογία τοῦ *ἐψέ* (<ὄψε) καὶ πάλι τὸ *ἐψέ* τὸ λέμε συνηθέστερα *ἐψές* κατὰ τὸ: *ἐχτές*.

Ἠλά: ἡ σωστὴ φράση εἶναι *ἤθελε νά*, κὶ ἐπειδὴ ἔγινε τυπικὸ στοιχεῖο ξεχωριστῆς ἔγκλισης, ἡ λέξις κολοβώθηκε καὶ μίκρυνε ὅσο μποροῦσε: πρβλ. *θέλω νά* > *θά*. Πῶς ἔγινε τώρα τὸ κολόβωμα; ἀπ' τὸ *ἤθελε* σιωπήθηκε τὸ πρῶτο ϵ ἔνεκα τῆς γειτονιά τοῦ λ (νόμος Κρέτομερ) κὶ ἔμεινε *ἤθλε*, τὰ *θλ* ἐπειδὴ εἶναι καὶ τὰ δυὸ δοντικά δὲν μποροῦνε νὰ σταθοῦνε κοντιὰ κοντιὰ, ἀποσιωπᾶται λοιπὸν τὸ *θ* κοντιὰ στὸ λ καὶ μένει *ἤλε νά*, τὸ $\lambda + \nu$ εἶναι ἀκρογλωσσικά, ἀποσιωπᾶται λοιπὸν καὶ τὸ ν καὶ μένει *ἤλά*, τὸ *εα* κατ' ἀφομοίωση γίνεται *αα* ἀπ' τὰ δυὸ λοιπὸν ἴδια φωνήεντα ἀποσιωπᾶται τὸ εἶνα κὶ ἔτσι μένει ἡ λέξις *ἤλά* (<*ἤθελε νά*).

Κάται: δλδ. *κάθεται* ἀπ' τὰ δυὸ δοντικά *θ* καὶ *α* τὸ πρῶτο δλδ. τὸ *θ* ἀποσιωπᾶται κατ' ἀφομοίωση καὶ μένει *καίται* κατ' ἀφομοίωση γίνεται *αα* δλδ. τὸ ϵ γίνεται ἴδιο μετ' τὸ πλατύνω του ἀνοιχτοῦ *α* *καίται* καὶ τότε ἀπ' τὰ δυὸ ὅμοια φωνήεντα *αα* σπαιίνεται τὸ εἶνα κὶ ἔτσι προκύπτει ὁ τύπος: *κάται* (ΓΓΕ. α', 75).

Καβές (ὁ) ὁ λαϊκὸς τούρκικος τύπος εἶναι: *καβέ* (δλδ. *κααβέ* ἀπ' τὸ *καχβέ* τὸ ἀραβικόν), ἡμεῖς συνήθως νεοελληνικὰ τὸ λέμε: *καφέ* παίρνοντας τὸν τύπο ἀπὸ τοὺς Φράγκους, τὸ *καφενεῖο* λαϊκὰ τούρκικα λέγεται: *καβενές* καὶ ἀπλὰ *καβές*, τὸ *καβενές* εἶναι τὸ *καχβεχανέ* = σπίτι τοῦ καφέ δλδ. πού προσφέρεται *καφές*. Ἄπ' τό: *καχβεχανέ* ἔγινε τὸ δικό μας τὸ *καφενεῖο* δλδ. *καφεχανεῖο*. Τέτοια μιὰ λέξις ἀνόητη δὲ θὰ τὴν ἔκαμε ποτὲ ὁ ἑλληνικὸς λαός, τὴν ἔκαμαν ὅμως οἱ γραμματισμένοι του καὶ τοῦ τὴν ἐπέβαλαν.

Κά: δὲν εἶναι βέβαια τὸ: *καθόλου* κατὰ συγκοπὴ, παρὰ εἶναι τὸ *κά* (ν) > *καὶ ἄν* — βλ. παρακάτω: *κανέμ'* *κάγκανεις* (προφέρεται *kaganis*) = οὐδὲ εἰς *κἄν*. Ἐπίσης: *κά δὲν πλοιοῦνταν*, *κά δὲ γρικᾶ* (γράφει: *γροικᾶ* φάβη Γλωσ. Ἐπισκ. σελ. 45. Χατζηδ. Ἐπετηρ. Παν. τομ. Θ', 1912—13 σελ. 47 καὶ πέρα). Ἐδῶ λοιπὸν, *ἄν* καὶ φαίνεται πῶς τὸ *κά* εἶναι τάχα συγκομμένο τὸ *καθόλου*, ἐπιστημονικὰ ἀποδείχεται πῶς εἶναι τὸ: *κἄν* καὶ μετ' τὴν ἀποσιώπηση τοῦ τελικοῦ ν : *κᾶ*, ὅπως φαίνεται στὸ *κἄν* — *κανεῖς* > *κάγκανεις*. Τέτοιο ὅμοιο εἶναι τὸ ἰδιωματικόν: *μωσ*, πού ὅλοι τῶχουνε (ἀπ' τὸ *μόλις* τάχα καὶ τὸ γράφουνε μετ' σ , ὡστόσο εἶναι τό: *ἄμ'* ὡς > *μῶς* (ΓΓΕ. σ', 164 β', 11).

Κάπα (ἡ) ἀπὸ τὸ κάτω λατινικόν *cappa* = σκέπασμα.

Κάτσα δλδ. καθήσωνα > κάθσωνα, τὰ θσ ἐπειδὴ εἶναι καὶ τὰ δυὸ συνεχικὰ γίνεται τὸ πρῶτο δλδ. τὸ θ στιγμικὸ τ: κάτσωνα > κάτσα, μὰ ἐπειδὴ τό ἠ τονίζεται, φαίνεται πὼς ἡ ἀποσιώπησή του ἔγινε πρῶτα σ' ἕναν ἄτονο τύπο κάθ(η)σα(γα) > κάθσα(α) > κάτσαγα, ὡστόσο στὴ νέα ἑλλ. ἀποσιωποῦνται καὶ τὰ τονούμενα (MNE. β', 142).

Κανεμ' καὶ ἄν > κᾶν καὶ μὲ τὸν προσσηματισμὸ ε > κᾶνε τὸ μ. εἶναι ἀπομεινᾶρι τῆς ἀντωνυμίας μου μὲ τὴν ἀποσιώπησιν τοῦ ἄτονου τελικοῦ ου, πρβλ. τάχα μου > τάχαμ, μπέλι μου > μπέλιμ κτλ.

Κονιόρτος (δ) ὑποθέτω πὼς τὸ Κονιόρδος εἶναι κύριο ὄνομα γιὰ τὴν Καβάλλα ὑπάρχει τὸ οἰκογενειακὸ ὄνομα Κονιορδός καὶ ἡ οἰκογένειά τους ἔχει ἀρκετὰ μέλη ἔγκριτα. Φαίνεται πὼς ὁ Κονιόρτος ἀφ' οὗ εἶτανε περιήφανος καὶ περπατοῦσε κορδωμένος κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ κ. Παπαχριστοδούλου.

Λεγένια (τα) Τὸ λεγένι τὸ πήραμε ἀπ' τοὺς Τούρκους κι ἀφτοὶ ἀπ' τοὺς Πέρσες: legen, ποὺ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ ἀρχαῖο λεκάγη (βλ. λ. ἀχούρι σελ. 273), γιὰ τὴν ἡ περσικὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἀνήκουε στὴν Ἰαπετικὴ ὁμογλωσσία πβ. peder — πατήρ, mader — μάτηρ, birader — φρατήρ κτλ.

Μπιρμί ἀντί: πρὸ μου δλδ. ἡ προσημασίη πρὸ καὶ ἡ ἀντων. μου, ὅπως στὴ λ. κᾶνεμ (βλ. παραπάνου). Ὁ τόνος στὴ λέγουσα γιὰ τὴν εἶναι προάτονο βλ. κ. ποίση σελ.

Μπελίδα (ἡ) μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς λέξης πελίδα (βλ. παραπάνου λ. γιούκσα) τὸ ἀρχικὸ π γίνεται βὰπὸ τὸ τελικὸ ν τοῦ ἄρθρου: τὴν πελίδα > τὴν μπελίδα. **Μιγκρινιάζονται** τὸ ρημ. εἶναι τὸ ἡμιγκρινιάζονται δλδ. μισομαλώνουν' μὲ τὰ χέρια.

Μαῖμόπλα (τά) ἀντί μαϊμουδόπουλα πρβλ. αἰμοχνοία ἀντί αἱματοχυσία, μασκαρόπαιδο ἀντί μασκαραδόπαιδο κτλ. (ΓΓΕ. α', 115 κ. π.).

Μπάξ (τὸ). λ.τ. bax ἴδια σημασία.

Μιζίτσα τὸ ὑποκοριστικὸ τοῦ μάζα, ποὺ κατάντησε ἐπίρρημα ἀπὸ φράσεις: ἔρχονται μιζίτσα δλδ. ἔρχονται ὁμοῦ μιά μικρὴ μάζα (πρβλ. Ἰμπέριος καὶ Μαργαρώνα στ. 12, 1). Ἔτσι εἶναι καὶ τὸ μαζί.

Νουνίζω νοῶ > νοῖζω > νονίζω καὶ κατὰ ἐπίδρασιν τοῦ νοῖ: νονίζω.

Νεπλιοῦμ' εἶναι τὸ: (ἀν) ἀπειλοῦμαι (τινά, ἐννοῖται).

Νεσαίνω ἐδῶ τὸ νε εἶναι τὸ ἀρχικὸ δλδ. ἀπὸ τὸ ἄνεσις γίνεται τὸ νεοελλ. ἀνεσαίνω καὶ ἔπειτα ἀνασαίνω κατὰ τὸ ἀναπνέω τοῦ ὁποίου πήρε καὶ τὸ νύημα.

Ντογουσιζ' λ. τούρκικη.

Νιζουκούρα εἶναι ἡ λ. τσεκούρα ἡ μεγεθυτικὴ τοῦ τσεκούρι = πελέκι, μπαλτάς. Τὸ ἀρχικὸ τσ γίνεται τζ ἀπὸ τὸ τελικὸ ν τοῦ ἄρθρου τῆς αἰτιατικῆς: τὴν — τσεκούρα > τὴν — ντσε... > ἡ τζεκούρα.

Νύχιασες· τὸ κοινὸ εἶναι *νυχιτώνω* γίνεται ὁμως καὶ *νυχιάζω* κατὰ τὸ βραδυνάζω πρβλ. *μεσημεριάζω*, (*δ*)*λημεριάζω* κτλ. (κοίτα λ. *γαργαλεύω* σελ. 273)

Παλιουριά· ἀγκαθωτὸς θάμνος, παλιούρι, παλιούρος.

Ποδές· τὸ ἀρχικὸ π εἶναι ἀπομεινάρι ἀπὸ τὴν πρόθεση ἀπό>ἀπ>π· τὸ: ὄδες εἶναι τὸ: *ὄτε* μὲ τὸ τελικὸ ἐπιρρηματικὸ ς· βάζομε τὸν τόνο στὴ λήγουσα κατὰ τὸ: *ποτές*, γιατί καθαφτὸ τὸ ποδές εἶναι λέξη προάτονη δλδ. στὴ φράση δὲν τὴν τονίζομε καθόλου πρβλ. *τονε γράφω*, που καὶ *τονέ* νὰ τὸ τονίσεις καὶ *τόνε*, τὸ ἴδιο κάνει, γιατί καθαφτὸ εἶναι ἄτονο πρβλ. ἀκόμα τὸ αἰτιολογικὸ *γιά* *δτι*>*γιά*'*τι* πὸν τονίζεται στὴ λήγουσα κατὰ τὸ ἐρωτηματικὸ *γιατί*, ἐπειδὴ καθαφτὸ στὴ φράση τὸ λέμε ἄτονο.

Σαμνάνια λ. τ. *shamdan* ἴδια σημασία.

Σασίζω λ. τ. *sastim* ἴδια σημασία.

Πὲ γάλια· τὸ *γάλια* ἦβρε ὁ μακαρίτης ὁ Παιθουδίδης (Ἐρωτοκ. σελ. 406 κ. π.) πὼς γίνεται ἀπ' τὸ *γαληνά*. Ἐγὼ πιστεύω τὰ ἐξῆς: Πολλὲς φορὲς ἢ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξης ἀποτελεῖται ἀπὸ λέξουλα ἀφτότελη, χωρίζεται λοιπὸν ἀφτὴ καὶ μένει τὸ πρῶτο τμήμα τῆς λέξης γιὰ λέξη ἀλάκρη. Ὁ χωρισμὸς τοῦ τελικοῦ—νὰ πρῶτη φωνή ἀπὸ μένα διατυπώνεται. Ἐπισημαίνεται ὅρασα καὶ ὁ δέφτερος τόνος, πὸν ἀναπνύσεται σὺν τῷ ἀφτῷ μετὰ τὴν ἀποσιώπηση τοῦ τονισμένου καταληκτικοῦ—νά. Ἄλλα παραδείγματα ἔχω στὴν ἀνεκδοτὴ Γραμματικὴ καὶ κοίτα καὶ ΓΓΕ. γ', 201 κ. π.

Πρέπος (τὸ) γιὰ τοῦτα μιλῆσαμε φράση στὴ λέξη: *μέτρος* σελ. 263.

Πεκμέζια (τὰ)· τ.λ. *petmez* ἴδια σημασία. Τὸ φθογοζευγάρωμα *τμ* ὡς δυσκολοπρόφερο πρβλ. *τμήμα*>*τίμημα* κτλ. γίνεται *κμ*.

Σινί (τὸ) λ. τ. *siní* ἴδια σημασία.

Σισὲ λ.τ. *chiche* ἴδια σημασία.

Σκύπτω εἶναι ἢ σύνθετη λέξη *εἰσκούπτω*.

Σχάινουμ· τὸ πλέριο *σιχάινουμαι* δὲν εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὴν πρόθεση *συν* πὸν τὸ γράφουνε σήμερα ὅλοι τὸ *συ* μὲ *ν*, παρὰ εἶναι ἢ ἀρχαία λέξη *οιχάινουμαι*. Γιὰ τὸ *σχ*, πὸν δὲ γίνεται κανονικὰ *σκ* βλ. Φιλην. Γραμ. Ρωμ. γλωσ. § 256 β'.

Ταπιὸ εἶναι ἢ φράση: *εἶτα πλέον*>(εἶ) *τα πλιὸ*>*ταπιὸ*.

Τσακ, λ.τ. *tshak* μὲ τὴν ἴδια σημασία.

Ταμπλάδες· λέξη παρμένη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Τσίτσα (ἢ)· συνηθισμένα στὴ φθάση: *μὰ τσίτσα*=λίγο. Εἶναι ἢ ἀρχαία λέξη: *τίτθον*. Ἄκουσα ἐδῶ στὴν Ἀθήνα νὰ λέει ἢ μάνα στὴν ντεκολτέ κόρη της: Ὁ *τσιτσο* σου φαίνεται. Ἀφτὸ τὸ *τσιτσο* δὲν εἶναι ἄλλο βέβαια ἀπὸ τὸ *τίτθος*. Κλείνοντας δλδ. τὰ δόντια γιὰ νὰ προφέρει ὁ μιλητῆς τὸ *τ* βαριέται πιά νὰ *τ*' ἀνοίξει, καὶ ἔτσι ἀντὶς *θ* βγαίνει τὸ κλειστὸ τοῦ *θ*, τὸ *σ*. Καὶ τότε

τὸ *το* πού προκύπτει δλδ. *τ'σ* συμφύρεται σὲ *z* γερμανικό, λ.χ. *τθ>ισ: τιθίον >ταισί*. Τὸ πρῶτο *τ* γίνεται *το* ἀπὸ ἀφομοίωση πρὸς τὸ *το* τῆς ἀκόλουθης συλλαβῆς (τίθος): *τοίτσος>τοίτσος* *συγκρ. τίτιρος>τοίτσιρας*. Ἔτσι στὴ Σκιαθὸ μὲ *το* ἀγαρδόηχο κὶ ἀφτὸς εἶναι ὁ πρῶτος τύπος. Ἡ χορδοηχεράδα *το>τζ* προῆρθε ἀπὸ τὸ *ν* τῆς αἰτιατ. τοῦ ἄρθρου: *τὸν τοίτσιρα>ὸ τζίτσιρας*. καὶ κατ' ἀφομοίωση τῆς δέφτερης συλλαβῆς πρὸς τὴν πρῶτη: *ὸ τζίτσιρας*:

Φοῦμεις = φήμισις. Πῶς τὸ *χημίζω* = ὀρμῶ εἶναι τὸ *φημίζω* δλδ. καβαλλικέβω τὸ ἄλογό μου καὶ τὸ κάμνω νὰ ἐφορμήσει μὲ ἐπίδειξη, μᾶς τὸ εἶπε πρῶτος ὁ Ρερνὸτ. Τὸ *φημίζω* ἀνομοιώνεται σὲ *χημίζω*, ἀλλάζει δλδ. τὸ πρῶτο χειλικὸ *φ* σὲ *χ* ἔνεκα τὸ δέφτερο χειλικὸ *υ'* ἅμα ἀλλάζει ὁ τύπος τῆς λέξης μεταβάλλεται κατὰ συνεκδοχὴ καὶ τὸ νόημά της κατὰ μεταπεσμό (Φιλην. Γραμ. Ρωμ. γλωσ. § 1202 καὶ § 1207).

Χωρατεύω: τὸ κοινὸ εἶναι *χωρατέβω* δλδ. *χωρατέβω* = φέρομαι ὡς κάτοικος τῆς χώρας δλδ. τῆς πόλης = ὀμιλῶ ὥραϊα, ἄπταιστα. Ἔπειτα: συνομιλῶ, συναναστρέφομαι, κατὰ τὴν ὁρατικὴν σημασίαν. Κοινά: *χωρατέβω* θὰ πεῖ ἀστειέβουμαι (ΓΓΕ. α' 135).

ΠΑΡΑΤΥΠΩΣΕΙΣ

Στὶς ὁρακτικὰς μου ἐπεμολογίας τοῦ τόμου τοῦ περιοδικοῦ ἀφτουνουῦ ἀπὸ σελ. 277 κ. ε. ἔχει κάποιον παρατυπώματα πού πρέπει ῥωθὶς ἔλλογν ἀπορθωθῆν ἔτσι, γὰρ νὰ βρεῖ ἄποσι τὸ ἴδιον: Σελ. 277, ἄραδα 20, ἀντὶ ἀφομοίωση γράψε ἀνομοίωση. Σελ. 278, ἄραδα 2 τὸ ὄστα τῶρα νὰ γραφεῖ ἔτσι πού τὸ γράφω ἐδῶ, δλδ. χωριστὰ σὲ δύο λέξεις. — Σ. 279 ἄρδ. 20 γράφηκε ἀνάποδα, πρέπει λοιπὸν νὰ ἀπορθωθῆι ἔτσι. *ζεματίζω* μελ. νεοελ. θὰ *ζεματίσω* (δλδ. ἀορστ. ἀρχ. ὑποτ.). — ἄρδ. 21 ἀντὶ: *ζεματίζω* γρ. *ζεματιῶ* (βλ. λέξη: *κουβαλάντιζω* κτλ. Ὅρακ. δ', σελ. 285, ἄρδ. 26 κ. ἐξ.), — ἄρδ. ἀπὸ κάτω 3 ἀντὶ: *καῖσαριώτικα* γρ. *καίσαριώτικα*. — Σ. 280 ἄρδ. ἀπὸ κάτω 7 ἀντὶ > *γαληνῆ* γρ. > *γαλήνη*. — Σ. 281 ἄρδ. 18 ἀντὶ *μακροκούβουδας* γρ. *μαβροκούβουδας*. — Σ. 282 ἄρδ. ἀπὸ κάτω 2 ἀντὶ μετὰ γρ: *μετάθεση*. — Σ. 284 ἄρδ. ἀπὸ κάτω 2 ἀντὶ: ὥστὸ γρ. ὥστόσο καὶ ἄρδ. ἀπὸ κάτω 17 ἀντὶ *κουατσάγκαλος* γρ. *κουρτσάγκαλος*. — Σ. 286 ἄρδ. ἀπὸ κάτω 2 ἀντὶ *χειρότια* γρ. *χερότια*. — Σ. 288 ἀράδες ἀπὸ κάτω 14, 15, 16 παντοῦ ἀντὶ *η* γρ. *κ*. δλδ. *γοκά>οκά*, *πλάγκα*, *χοκός>οκός*. — Σ. 289 ἄρδ. 10 ἀντὶ: *γαλουρίζει* γρ. *γαλιονρίζει* καὶ ἄρδ. 12 ἀντὶ: *λαλιῶ* γρ. *λαλιῶ* καὶ ὑποσημ. ἄρδ. 2 ἀντὶ *δξέ-ο* γρ. *δξέ-ος*. — Σ. 290 ἄρδ. 20 ἀπ' τὸ τέλος τοῦ *ἀξεβράκωτος* σβῆσε τὴν παρενθεση: (*ἀ*)*ξεβράκωτος* κτλ. καὶ ἄρδ. 33 ἀντὶ: ἀομοίωση γρ. ἀνομοίωση. — Σ. 291 ὑποσημ. ἄρδ. 2 ἀνάμεσα *κουπί* — *πωπηλασία* ἀντὶ *πάβλα* — *βάλε ἴσο* =. — Σ. 292 ἄρδ. 6 ἀντὶ: *κά* — γρ. *μά* — καὶ ἄρδ. 7 ἀντὶ *se mit* γράφε: *semit*. καὶ ἄρδ. 17 ἀντὶ. *καρκάφην* γρ. *καρκάφη*. — Σ. 294 ἄρδ. 3 ἀντὶ: ἴδια γρ. ἴδιο καὶ ἄρδ. 15 ἀντὶς; γράφε: καὶ ἀράδα ἀπὸ κάτω 3 ἀντὶ: ἄρδ. γράφε ἄρδ. 10.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
“ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,”

Βραβευθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Πάρισις Ἐταιρείας
πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 20
1934

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ «ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ»

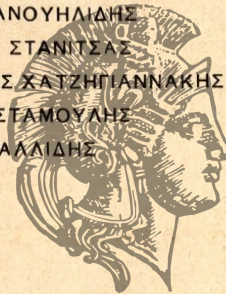
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ
ΣΘΕΝΕΛΑΟΣ ΣΤΑΝΙΤΣΑΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΑΛΛΙΔΗΣ

Πρόεδρος
Γενικός Γραμματέας
Ταμίας

Σύμβουλοι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἐπιρρημάτων με *α*: καλά, ἄσχημα κτλ. πρβλ. ἡνί > νά (τὸ δειχτικὸ μὲ ὄξειά ὄχι βαρεία) δῆ > δά, ἔται > ἔτσά, ἀντίκρου > ἀντίκτρα, ἀλλ > ἀλιά, ἐκεῖ > ἐκιά, πῆ > ἐπά, ἀγάλι > ἀγαλία, ταχῆ > ταχιά, ἀκόμη > ἀκόμα, κιαπέκει > κιαπέκια κτλ. Τὸ ἡνί εἶναι συγκοπὴ ἀκόμη ἀπ' τὴν ἀρχαία, ἀπὸ τὸ πιὸ πλέριο: ἡνίδε. Οἱ Τοῦρκοι πῆραν ἀπὸ μᾶς τὸ να ἐτοῦτο, ποὺ δὲ θέλει βέβαια καὶ πλὴν λεμόνι γιὰ νὰ τὸ καταλάβει κανεὶς.

Ἄγκανός (ὁ) εἶναι τὸ μτγν. ὁ ἄκαν, τοῦ ἄκανος: «ὁ ἄκαν ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ» (Βασίλ. Δ. ιδ', 9) «καὶ συνεπάτησαν τὴν ἄκανα», (ἀφτιοῦ). Τὸ κ γίνεται γκ ἀπὸ ἐπίδραση τοῦ: ἀγκάθι.

Βγῆκα προσταχτικὴ ἀντι ἔβγα' ὁμοίως λένε: μπῆκα, ἀντι ἔμπα καὶ φαίνεται πὼς ἢ κατάληξη -κα πέρασε ἀπὸ τὸ κοινότερο: στέκα (ἀρχ.: ἔστηκε - ἔστηκέτω) πρβλ. νά βγήκω = νά ἔβγω.

Γαργαλεύω κοιν. γαργαλέβω εἶναι τὸ ἀρχαῖο γαργαλίζω ποὺ ἔγινε γαργαλέβω κατὰ τὸ παιδέβω. Πολλὰ ἑλληνικὰ ῥήματα καὶ τῆς νέας καὶ τῆς ἀρχαίας ἑλλ. ἀλλάζουσε κατὰ τὸ πρότυπο ἄλλων ὁμοιονόμων ῥημάτων. λ. χ. τὸ ἀντιῶ γίνεται ἀγναντιάζω κατὰ τὸ κοινῶς καὶ ἀγναντέβω κατὰ τὸ παραμονέβω, τὸ χορτιάζω > χορτιάτω κατὰ τὸ εὐφραίνω, ἀνακατάνω > ἀνακατέβω σὰν τὸ ἀναδέβω, διακορῶ > διακονέβω ὅπως τὸ ζητιανέβω, λιγώνω > λιγέβω κατὰ τὸ λιγοστεύω, ἀβγαίω > ἀβγαταίνω κατὰ τὸ πληθαίνω, σπαράζω > σπαρτάω κατὰ τὸ λατταρῶ, ἀγγαίβω > ἀγγαταίνω (Ἄσκαδια) σὰν τὸ ἀναγκάτω ἀνιούταω (=βοηθῶ) > ἀγιουτέβω (Ἰθάκη) ὅπως τὸ διαφεντέβω, ἀγροαίω (Λίβ.) > ἀγγριφώνω (Ἀδριανούπολη) ὅπως τὸ καρφώνω, ἀγκαθίω (Μεξοί) > ἀγκαθώνω κατὰ τὰ κεντρώνω, ἀγκελώνω καὶ πάλι τὸ ἀγκελώνω > ἀγκελίω κατὰ τὸ κεντριζώ, νυχτώνω > νυχτιάζω ἀπ' τὰ: βραδιάζω, μεσημεριάζω, τὸ βούλομαι > βουλιόμαι κατὰ τὸ συλλογιόμαι, τὸ ἔφομαι > φκιοῦμαι κατὰ τὸ καταριοῦμαι, τὸ χλοάζω > χλοίζω κατὰ τὸ πρασινίζω (χλόη = πρασινάδα), τὸ ζητῶ > ζητεύω κατὰ τὸ γυρεύω, τὸ τσαλιστίω (τουρκ. tshalisdim) τὸ εἶπαν καὶ τσαλιστεύω (=καταγίνομαι) κατὰ τὸ δουλεύω, τὸ φωνῶ γίνεται φωνάζω κατὰ τὸ κράζω, τὸ καταχώνω λέει ὁ κ. Χατζηδάκης γίνεται καταχωνιάζω κατὰ τὸ ἐνταφιάζω¹⁾, τὸ σεῖω τὸ εἶπανε στὸ Μπογαταϊκὸ σεινιάζω κατὰ τὸ τινάζω, τὸ ἀρπάζω γίνεται ἀρπάχνω κατὰ τὸ ἀδράχνω, τὸ γενωμένος σὰν τὸ καμωμένος, τὸ φωνάζω τὸ λέν ἰδιωματικὰ φουγάζω (Πέραμο τῆς Κύζικος) κατὰ χονγιάζω, τὸ στρώνομαι > στρωνιάζομαι κατὰ τὸ θρονιάζομαι, μαργαίνω > μαργώνω σὰν τὸ γαρκώνω, μολύνω > μολέβω κατὰ τὸ λοιμεύω, θαρρῶ > θαρρέβω κατὰ τὸ πιστέβω κτλ., ἔτσι λοιπὸν καὶ τό: γαργαλίω > γαργαλέβω κατὰ τὸ παιδέβω.

1) Τὸ λαϊκὸ εἶναι τ α φ ι ἄ ζ ω :

Ὅμοια καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἶπαν τὸ : *σιτῶ* > *σιτίζω* κατὰ τὸ : *ποτίζω* καὶ *σιτεύω* κατὰ τὸ *ἑδρεύω* τὸ : *στενέω* > *στενάζω* κατὰ τὸ : *κραυγάζω*, *σκαλιῶ* > *σκαλεύω* κατὰ τὸ *ἀναδεύω* καὶ *σκαλίζω* κατὰ τὸ *συνδανλίζω*, τὸ *βαρύνω* > *βαρύνθω* κατὰ τὸ *πλήθω*, *τυραννῶ* > *τυραννεύω* κατὰ τὸ *βασιλεύω*, *ριγέω* > *ριγῶ* κατὰ τὸ ἀντίθετο *ἰδρῶ*, *ἀγκιστρῶ* > *ἀγκιστρεύω* κατὰ τὸ *ἀλιεύω*. Τὸ *θαροῶ* τὸ εἶπανε *θαρούνω* κατὰ τὸ *δοτρύνω*, τὸ *ὑπίσχομαι* > *ὑπισχοῦμαι* κατὰ τὸ ἀντίθετο *ἀροῦμαι*, τὸ *πέτομαι* > *ἵπταμαι* κατὰ τὸ *ἵσταμαι* καὶ *πετάομαι* κατὰ τὸ *κρεμάομαι* τὸ *πάσχω* > *πασχίζω* κατὰ τὸ *φροντίζω*, τὸ *λάζομαι* > *λάζυμαι* κατὰ τὸ *ἄνυμαι*, τὸ *σιέγω* > *σιεγάζω* κατὰ τὸ *σκεπάζω*, τὸ *ἐρημῶ* > *ἐρημάζω* (=εἶμαι μόνος) κατὰ τὸ *ἡουχάζω* τὸ *ῶζω* > *ῶζαίνομαι*, κατὰ τὸ *ῶσφραίνομαι* κτλ.

Γήτεψε· τοῦ ρημ. *γητέβω* πὸν γίνεται ἀπ' τὸ *γοητεύω* > *γοητέβω* πὸν τὸ θαρέψανε (ἐ)γὼ *γητέβω* (ΓΓΕ. α', σελ. 28, β' σελ. 43).

Γιὰ ταῦτο ἀπὸ τὸν πληθ. *ταῦτα* γίνεται ἐνικὸ ἰδιωματικὸ : *ταῦτο* ἀντὶ τὸ κοινὸ : *τοῦτο*.

Γιῶς· εἶναι τὸ ἀρ. ἑλλ. ἐπιρρ. ὡς μετὰ τὸ συνηθ. πρόθεμα *γι* διαφοροετικὸ ἀπ' τὸ *ἔως* > ἀφομοίωση *ἔως* ἀπλοποίηση : *ῶς*. Ὁ κ. Τριανταφυλλίδης πὸν θέλει καὶ τὰ δύο ταῦτα μετὰ ἴσους κίονα, γιὰ νὰ μὴ συγχίζονται τὰ δύο ἀπὸ τοὺς ἀνίδεους, *θαροῶ* δὲν ἔχει ἴσους πρὸς *ἄμα* ὅπως ἀλλὰ κτλ. δλδ. ἐν ἰδιωματικῶν καὶ *ἄμα* = *μαζὶ*, *ὄρου* κτλ. δλδ. τροπικῶ, *ῶς* (τὸ) = *βουνο* καὶ *ῶρος* (ὁ) = *τερμη* κτλ.

Γιούκσανα· δλδ. *οὔκσανα* (= *καπσάνε*) μετὰ τὸ συνηθισμένον πρόθεμα *γ* ἀντὶ: *κούσανα* κατὰ τὴν πολὺ συνηθισμένην στοὺς βορειοανατολικοὺς Θράκες μετάθεσιν φθόγγων· πρὸς *πυκνὸ* > *κνυπό*, (*καψάτι*): *κατσάτι* > *ισακάτι* κτλ.

Γουλνοῦς· ἀντὶ *γουλωνοῦς* δλδ. *δλονοῦς*· τὸ ἀρχικὸ *γ* εἶναι προθεματικὸ, τὸ *ο* κοντὰ στὸ *γ* γίνεται *ου* (ΓΓΕ. γ', σελ. 160), τὸ *γουλωνοῦς* γίνεται *γουλνοῦς* γιὰ τὸ *ου* κοντὰ στὸ *λ* τὸ ὑγρὸ ἀποσιωπᾶται ἔνεκα τὸ ἄλλο *ου* πὸν εἶναι στὴν παρακατινὴν συλλαβὴν (νόμος Κρέτισμερ ΓΓΕ. α' σελ. 88 κ. π.). Τέλος ἡ συλλαβὴ *νοῦς* εἶναι ὁ ἀντωνυμικὴ ἀπ' τὸ *ἐκεινοῦς* (= *ἐκείνους*) πρὸς *ἀφτουνοῦς*, *ἀλλουνοῦς* κτλ.. Ἐπίσης τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στίς ἄλλες πτώσεις *όλωνοῦ*—*όλωνῶν*, *ἀφτουνοῦ*—*ἀφτωνῶν*, *ἀλλουνοῦ*—*ἀλλωνῶν* κτλ. κατὰ τὰ *ἐκεινοῦ*—*ἐκεινῶν*.

Δᾶ = *δή*· (κοίτα λ. *ἀμὰ* σελ. 272.)

Δρέχω ἀντὶ *τρέχω*· καὶ τὸ λένε μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ κυνηγῶ συνήθως· τὸ ἀρχικὸ *τ* γίνεται χορδοχηρὸ *d* ἀπὸ τὸ *τ* τῆς αἰτιατ. τῆς ἀντωνυμίας τὸν (= *ἀφτόν*) λ.χ. *τόν τρέχω* > *τόν δρέχω*.

Ἐτσινὰ καὶ ἐδεπῶς· τὸ: *να* εἶναι προσχηματισμὸς (προσκόλλημα), πὸν μπορεῖ νὰ εἶναι *ἐδῶ* τὸ δειχτικὸ ἐπιρρ. *νά* τὸ *ἐδεπῶς* πάλε εἶναι τὸ ἀρχ.;

ὄδεπω, πὺν γίνεται *ἐδεπως* ἀλλάζοντας τὸ ἀρχικὸ $\omega = o$ στὸ νεοελληνικὸ δειχτικὸ *ε* πρὸβλ. *ἀφρός* > *ἐφρός*, *ὄψις* > *ἐψὲς* κτλ. (Φιλην. Γρ. Ρωμ. γλωσσ. § 1139).

Ἐχτέ ἀντὶ *χθές* τὸ ἀρχικὸ *ε* εἶναι πρόθεμα ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἀκόμα (Ἀριστοφ. Νεφ. 175, καὶ Θεσμ. 616, Σοφοκλ. Ἄντ. 456). πρὸβλ. καὶ τὰ δικά μας *τοῦτος* > *ἐιοῦτος* κατὰ τὸ *ἐκείνος* σὺ > *ἐσὺ* κατὰ τὸ *ἐγὼ* κτλ. Τὸ τελικὸ *ς* ἀποσιωπᾶται κατ' ἀναλογία τοῦ *ἐψὲ* (<ὄψις) καὶ πάλι τὸ *ἐψὲ* τὸ λέμε συνηθέστερα *ἐψὲς* κατὰ τὸ: *ἐχτές*.

Ἡλά ἡ σωστὴ φράση εἶναι *ἤθελε νά*, καὶ ἐπειδὴ ἔγινε τυπικὸ στοιχεῖο ξεχωριστῆς ἔγκλισης, ἡ λέξις κολιβώθηκε καὶ μίκρυνε ὅσο μποροῦσε· πρὸβλ. *θέλω νά* > *θά*). Πῶς ἔγινε τώρα τὸ κολόβωμα; ἀπ' τὸ *ἤθελε* σιωπήθηκε τὸ πρῶτο *ε* ἔνεκα τῆς γειτονίας τοῦ *λ* (νόμος Κρέτομερ) καὶ ἔμεινε *ἤθλε*, τὰ *θλ* ἐπειδὴ εἶναι καὶ τὰ δύο δοντικά δὲν μποροῦνε νὰ σταθοῦνε κοντὰ κοντά, ἀποσιωπᾶται λοιπὸν τὸ *θ* κοντὰ στὸ *λ* καὶ μένει *ἤλενά*, τὸ *λ*+*ν* εἶναι ἀκρογλωσσικά, ἀποσιωπᾶται λοιπὸν καὶ τὸ *ν* καὶ μένει *ἤλε*, τὸ *εα* κατ' ἀφομοίωση γίνεται *αα* ἀπ' τὰ δύο λοιπὸν εἶναι φωνήεντα ἀποσιωπᾶται τὸ *ε* να καὶ ἔτσι μένει ἡ λέξις *ἤλα* (<*ἤθελε νά*).

Κάται· δλδ. *κάθεται* ἀπ' τὰ δύο ὅμοια φωνήεντα τὸ πρῶτο δλδ. τὸ *θ* ἀποσιωπᾶται κατ' ἀφομοίωση καὶ μένει *καται*, τὸ μετὰ ἀφομοιώνεται σὲ *αα* δλδ. τὸ *ε* γίνεται ἴδιο μὲ τὸ πλαϊνὸ τοῦ ἀποσιωπηθέντος· *καταται* καὶ τότε ἀπ' τὰ δύο ὅμοια φωνήεντα *αα* σωπαίνεται τὸ *α* καὶ ἔτσι προκύπτει ὁ τύπος: *κάται* (ΓΓΕ. α', 75).

Καβές (ὸ) ὁ λαϊκὸς τούρκικος τύπος εἶναι: *καβέ* (δλδ. *καοβέ* ἀπ' τὸ *καχβέ* τὸ ἀραβικόν), ἔμεις συνηθέως νεοελληνικὰ τὸ λέμε: *καφέ* παίρνοντας τὸν τύπο ἀπὸ τοὺς Φράγκους, τὸ *καφεῖο* λαϊκὰ τούρκικα λέγεται: *καβινές* καὶ ἀπλὰ *καβές*, τὸ *καβενές* εἶναι τὸ *καχβεχανέ* = σπῆτι τοῦ *καφέ* δλδ. πὺν προσφέρεται *καφές*. Ἀπ' τὸ: *καχβεχανέ* ἔγινε τὸ δικό μας τὸ *καφεῖο* δλδ. *καφεχανεῖο*. Τέτοια μιὰ λέξις ἀνόητη δὲ θὰ τὴν ἔκαμε ποτὲ ὁ ἑλληνικὸς λαός, τὴν ἔκαμαν ὅμως οἱ γραμματισμένοι του καὶ τοῦ τὴν ἐπέβαλαν.

Κά· δὲν εἶναι βέβαια τὸ: *καθόλου* κατὰ συγκοπή, παρὰ εἶναι τὸ *κά* (ν) > *καὶ ἄν* — βλ. παρακάτω: *κανέμ'* *κάνκανε* *ς* (προφέρεται *kaganis*) = οὐδὲ εἰς *κᾶν*. Ἐπίσης: *κά* δὲν *πλοιοῦνταν*, *κά* δὲ *γρικᾶ* (γράφει: *γροικᾶ* φάβη Γλωσσ. Ἐπισκ. σελ. 45. Χατζηδ. Ἐπετηρ. Παν. τομ. Θ', 1912—13 σελ. 47 καὶ πέρα). Ἐδῶ λοιπὸν, ἄν καὶ φαίνεται πῶς τὸ *κά* εἶναι τάχα συγκομμένο τὸ *καθάλου*, ἐπιστημονικὰ ἀποδείχεται πῶς εἶναι τὸ: *κᾶν* καὶ μὲ τὴν ἀποσίωψη τοῦ τελικοῦ *ν*: *κᾶ*, ὅπως φαίνεται στὸ *κᾶν* — *κάνεις* > *κάνκανε*. Τέτοιο ὅμοιο εἶναι τὸ ἰδιωματικόν: *μω*, πὺν ὅλοι τῶχουνε (ἀπ' τὸ *μόλις* τάχα καὶ τὸ *γράφουνε* μὲ *ο*, ὡστόσο εἶναι τὸ: *ἄμ' ὡς* > *μὼς* (ΓΓΕ. σ', 164 β', 11).

Κάπα (ἦ) ἀπὸ τὸ κάτω λατινικὸ *capra* = σκέπασμα.

Κάτσα: δλδ. καθήσουνα > κάθσουνα, τὰ θσ ἐπειδὴ εἶναι καὶ τὰ δνὸ συνεχικὰ γίνεται τὸ πρῶτο δλδ. τὸ θ στιγμικὸ τ. κάτσουνα > κάτσα, μὰ ἐπειδὴ τὸ ἠ τονίζεται, φαίνεται πὼς ἡ ἀποσιώπησή του ἔγινε πρῶτα σ' ἕναν ἄτονο τύπο καθ(η)σα(να) > κάθσαν(α) > κάτσανα, ὡστόσο στὴ νέα ἑλλ. ἀποσιωποῦνται καὶ τὰ τονούμενα (ΜΝΕ. β', 142).

*) **Κανεμ'** καὶ ἄν > κᾶν καὶ μὲ τὸν προσσχηματισμὸ ε > κᾶνε τὸ μ. εἶναι ἀπομεινάρει τῆς ἀντωνυμίας μου μὲ τὴν ἀποσιώπησιν τοῦ ἄτονου τελικοῦ ου, πρβλ. τάχα μου > τάχαμ, μπέλεμι μου > μπέλεκιμ κτλ.

Κονιόρτος (δ) ὑποθέτω πὼς τὸ *Κονιόρτος* εἶναι κύριο ὄνομα γιὰ τὴν Καβάλλα ὑπάρχει τὸ οἰκογενειακὸ ὄνομα *Κονιορτὸς* καὶ ἡ οἰκογένειά τους ἔχει ἄρκετὰ μέλη ἔγκριτα. Φαίνεται πὼς ὁ *Κονιόρτος* ἀφ' ὧς εἶτανε περὶ ἴφανος καὶ περπατοῦσε κορδωμένους κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ κ. Παπαχριστοδούλου.

Λεγένια (τα): Τὸ *λεγένι* τὸ πήραμε ἀπ' τοὺς Τούρκους καὶ ἀφτοὶ ἀπ' τοὺς Πέρσες: *legen*, πού εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὸ ἀρχαῖο *λεκάνη* (βλ. λ. ἀχούρι σελ. 273), γιὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀνήκουσε στὴν Ἰαπετικὴ ὁμογλωσσία: πβ. *peder*—*πατήρ*, *padet*—*μήτηρ*, *birader*—*φρατήρ* κτλ.

Μπιρμί ἀντί: *πρὸ μου* δλδ. ἡ ἀπόθεσις *πρὸ* καὶ ἡ ἀντων. *μιν*, ὅπως στὴ λ. *κάνειμ* (βλ. παραπάνου). Ὁ τόνος στὴ λήγουσα, γιὰ εἶναι προστόνο: βλ. λ. *ποδες* σελ.

Μπελίδα (ἡ) μετέθεσις τῆς λέξης *λεπίδα* (βλ. παραπάνου λ. *γιούκσανα*). Τὸ ἀρχικὸ π γίνεται βὰπὸ τὸ τελικὸν τοῦ ἀφθρου: *τὴν πελίδα* > *τὴ μεπέλιδα*. **Μιγκρινιάζονται** τὸ ρημ. εἶναι τὸ *ἡμιγκρινιάζονται* δλδ. μισομαλῶνουν μὲ τὰ χέρια.

Μαῖμόπλα (τά): ἀντί *μαῖμουδόπουλα* πρβλ. *αἰμοχνοσία* ἀντί *αἱματοχνοσία*, *μασκαρόπαιδο* ἀντί *μασκαραδόπαιδο* κτλ. (ΓΓΕ. α', 115 κ. π.).

Μπάξ (τὸ). λ.τ. *bax* ἴδια σημασία.

Μαζίσι: τὸ ὑποκοριστικὸ τοῦ *μάζα*, πού κατάντησε ἐπίρρημα ἀπὸ φράσεις: *ἔρχονται μαζίσι* δλδ. *ἔρχονται ὁμοῦ μὰ μικρὴ μάζα* (πρβλ. Ἰμπέρτος καὶ Μαργαρώνα στ. 12, 1). Ἔτσι εἶναι καὶ τὸ *μαζί*.

Νουνίζω: *ροῶ* > *ροῖζω* > *ρονίζω* καὶ κατὰ ἐπίδρασιν τοῦ *ροῖ*: *νουνίζω*.

Νεπλιοῦμ' εἶναι τὸ: (ἀν) *ἀπειλοῦμαι* (*τινά*, ἐννοίται).

Νεσαίνω ἐδῶ τὸ *νε* εἶναι τὸ ἀρχικὸ δλδ. ἀπὸ τὸ *ἄνεσις* γίνεται τὸ νεοελλ. *ἀνεσαίνω* καὶ ἔπειτα *ἀνασαίνω* κατὰ τὸ ἀναπνέω τοῦ ὁποῖου πήρε καὶ τὸ νύημα.

Ντογουσιζ' λ. τούρκικη.

Νιζουκούρα εἶναι ἡ λ. *τσεκούρα* ἡ μεγεθυντικὴ τοῦ *τσεκούρι* = *πελέκι*, *μπαλιάς*. Τὸ ἀρχικὸ *ισ* γίνεται *ιζ* ἀπὸ τὸ τελικὸν *ν* τοῦ ἀφθρου τῆς αἰτιατικῆς: *τὴν—τσεκούρα* > *τὴ—νιζε...* > *τὴ ζεκούρα*.

Νύχιασε: τὸ κοινὸ εἶναι *νυχτώνω* γίνεται ὅμως καὶ *νυχιάζω* κατὰ τὸ βραδυνάζω πρβλ. *μεσημεριάζω*, *(δ)λημεριάζω* κτλ. (κοίτα λ. *γαργαλεύγω* σελ. 273)

Παλιουριά: ἀγκαθωτὸς θάμνος, παλιούρι, παλιούρος.

Ποδές: τὸ ἀρχαϊκὸ π εἶναι ἀπομεινάρει ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπό > ἀπ > π· τὸ: ὅδες εἶναι τὸ: *ὅτι* μὲ τὸ τελικὸ ἐπιρρηματικὸ ζ· βάζομε τὸν τόνο στὴ λήγουσα κατὰ τὸ: *ποτές*, γιὰτὶ καθαφτὸ τὸ *ποδές* εἶναι λέξις προότοινη δλδ. στὴ φράση δὲν τὴν τονίζομε καθόλου πρβλ. *τονεγράφω*, που καὶ *τονε* νὰ τὸ τονίσαις καὶ *τόνε*, τὸ ἴδιο κάνει, γιὰτὶ καθαφτὸ εἶναι ἄτονο πρβλ. ἀκόμα τὸ αἰτιολογικὸ *γὰ ὅτι* > *γιά*· *αὶ* ποὺ τονίζεται στὴ λήγουσα κατὰ τὸ ἐρωτηματικὸ *γιατί*, ἐπειδὴ καθαφτὸ στὴ φράση τὸ λέμε ἄτονο.

Σαμνιάνια λ. τ. shamdan ἴδια σημασία.

Σαστίζω λ. τ. sastim ἴδια σημασία.

Πὲ γάλια: τὸ *γάλια* ἦβρε ὁ μακαρίτης ὁ Ξανθοῦδίδης (Εξωτοκ. σελ. 496 κ. π.) πὼς γίνεται ἀπ' τὸ *γαληνία*. Ἐγὼ προσθέτω τὰ ἑξῆς: Πολλὲς φορὲς ἢ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξης, ἀποτελεῖ μιὰ λεξούλα ἀφτότελη, χωρίζεται λοιπὸν ἀφτὴ καὶ μένει τὸ πρῶτὸ τμήμα τῆς λέξης γιὰ λέξις ἀλάκροση. Ὁ χωρισμὸς τοῦ τελικοῦ—τὰ πρῶτῃ φωνῇ ἀπὸ μένα διαιτυπώνεται. Ἔτσι ἐπιμέλει ἀβίαστα καὶ ὁ δεύτερος τόνος ποὺ ἀναπτύσσεται ἐπὶ *γιά*—μετὰ τὴν ἀποσιωπήσῃ τοῦ τονισμένου καταληκικοῦ—*γά*. Ἀλλὰ παραδείγματα ἔχω στὴν ἀνέκδοτη Γραμματικῇ μου, κοίτα καὶ ΓΓΕ. γ', 201 κ. π.

Πρέπος (τὸ) γιὰ τοῦτα μιλῆσαμε *πρεπὸς* στὴ λέξι: *μέτρος* σελ. 263.

Πεκμέζια (τὰ) τ. λ. petmez ἴδια σημασία. Τὸ φθογοζευγάρωμα *τμ* ὡς δυσκολοπρόφερτο πρβλ. *τμήμα* > *τίμημα* κτλ. γίνεται *κμ*.

Σινί (τὸ) λ. τ. sini ἴδια σημασία.

Σισέ λ. τ. chiche ἴδια σημασία.

Σκύφτω εἶναι ἢ σύνθετη λέξις *εἰσκόπτω*.

Σχάινουμ: τὸ πλέριο *συχάινουμαι* δὲν εἶναι σύνθετο ἀπὸ τὴν πρόθεσιν *σνγ* ποὺ τὸ γράφουνε σήμερα ὅλοι τὸ *σν* μὲ *v*, παρὰ εἶναι ἢ ἀρχαία λέξις *σικχάινουμαι*. Γιὰ τὸ *σχ*, ποὺ δὲ γίνεται κανονικὰ *σκ* βλ. Φιλην. Γραμ. Ρωμ. γλωσ. § 256 β'.

Ταπιό εἶναι ἢ φράση: *εἶτα πλέον* > (εἰ) *τα πιλιό* > *ταπιό*.

Τσάκ, λ. τ. tshak μὲ τὴν ἴδια σημασία.

Ταμπλάδες: λέξις παρμένη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Τσίτσα (ἢ): συνηθισμένα στὴ φθάση: *μιὰ τσίτσα* = λίγες. Εἶναι ἢ ἀρχαία λέξις: *τίτθον*. Ἄκουσα ἐδῶ στὴν Ἀθήνα νὰ λέει ἢ μάνα στὴν ντεκολτέ κόρη της: Ὁ *τίτθος* σου φαίνεται. Ἀφτὸ τὸ *τίτθος* δὲν εἶναι ἄλλο βέβαια ἀπὸ τὸ *τίτθος*. Κλείνοντας δλδ. τὰ δόντια γιὰ νὰ προσφέρει ὁ μιλητῆς τὸ *τ* βοριείται πὰ νὰ τ' ἀνοίξει, *κι* ἔτσι ἀντὶς *θ* βγαίνει τὸ κλειστὸ τοῦ *θ*, τὸ *σ*. Καὶ τότε

τὸ *το* πὸν προκύπτει δλδ. τ'ο συμφύρεται σὲ *z* γερμανικό, λ.χ. *τθ>ις: τιθίον >ταισί*. Τὸ πρῶτο *τ* γίνεται *τσ* ἀπὸ ἀφομοίωση πρὸς τὸ *το* τῆς ἀκβλουθης συλλαβῆς (τίθος): *τοίσιος>τοίσιος* ουγκρ. *τίτιρος>τοίσιρας*. Ἔτσι στὴ Σκιαθὸ μὲ *το* ἀγαρόδηχο κὶ ἀφτὸς εἶναι ὁ πρῶτος τύπος. Ἡ χορδοηχεράδα *τσ>ις* προῆρθε ἀπὸ τὸ *ν* τῆς αἰτιατ. τοῦ ἄρθρου: *τὸν τοίσιρα>ὸ τζίτσιρας*. καὶ κατ' ἀφομοίωση τῆς δέφτερης συλλαβῆς πρὸς τὴν πρῶτη: *ὸ τζίτσιρας*:

Φοῦμσε=φήμισ. Πῶς τὸ *χημίζω*=ὄρω εἶναι τὸ *φημίζω* δλδ.καβαλλικέβω τὸ ἄλογό μου καὶ τὸ κάμνω νὰ ἐφορμήσει μὲ ἐπίδειξη, μᾶς τὸ εἶπε πρῶτος ὁ Pernot. Τὸ *φημίζω* ἀνομοιώνεται σὲ *χημίζω*, ἀλλάζει δλδ. τὸ πρῶτο χειλικὸ *φ* σὲ *χ* εἵνεκα τὸ δέφτερο χειλικὸ *μ'* ἅμα ἀλλάξει ὁ τύπος τῆς λέξης μεταβάλλεται κατὰ συνεκδοχὴ καὶ τὸ νόημά της κατὰ με-
τ'ιπεσμὸ (Φιλην. Γραμ. Ρωμ. γλωσ. § 1202 καὶ § 1207).

Χωρατεύγω: τὸ κοινὸ εἶναι *χωρατέβω* δλδ. *χωρατέβω*=φέρομαι ὡς κάτοικος τῆς χώρας δλδ. τῆς πόλης=ὄμιλῶ ὠραῖα, ἄπταιστα. Ἔπειτα: σ-
νομιλῶ, συναστρέφομαι, κατὰ τὴ Θρακικὴ σημασίᾳ. Κοινά: *χωρατέβω*
θὰ πεῖ ἀστειέβουμαι (ΓΓΕ. α', 135).

ΠΑΡΑΤΥΠΩΜΑΤΑ

Στὶς Θρακικὲς μου ἐτυμολογίαις τοῦ Α' τομοῦ τοῦ περιοδικοῦ ἀφτουνοῦ ἀπὸ μὲν 277 κ. π. ἔχει κάμποσα παρατυπώματα πού πρέπει γὰρ ἄλλο νὰ διορθωθῶν ἔτσι, γὰρ νὰ βγει σωστὸ νόημα. Σελ. 277, ἀράδα 20, ἀντὶ ἀφο-
μοίωση γράψε ἀνομείωση. Σελ. 278 ἀράδα 2 τὸ ὅσα τῶρα νὰ γραφεῖ ἔτσι πού τὸ γράφω ἐδῶ, δλδ. *χωρίστα* σὲ δύο μέρες.—Σ. 279 ἀρδ. 20 γρά-
φηκε ἀνάποδα, πρέπει λοιπὸν νὰ διορθωθῆ ἔτσι. *ζεματίζω* μελ. νεοελ. θὰ
ζεματίσω (δλδ. ἀορστ. ἀρχ. ὑποτ.).—ἀρδ. 21 ἀντὶ: *ζεματίζω* γρ. *ζεματιῶ*
(βλ. λέξη: *κονβαλαντίζω* κτλ. Θρακ. δ', σελ. 285, ἀρδ. 26 κ. ἐξ.),—ἀρδ. ἀπὸ
κάτω 3 ἀντὶ: *καίσαριώτικα* γρ. *καίσαριώτικα*.—Σ. 280 ἀρδ. ἀπὸ κάτω 7
ἀντὶ>*γαληνὴ* γρ.>*γαλήνη*.—Σ. 281 ἀρδ. 18 ἀντὶ *μακροκούβουδας* γρ. *μα-
βροκούβουδας*.—Σ. 282 ἀρδ. ἀπὸ κάτω 2 ἀντὶ *μετὰ* γρ: *μετάθεση*.—Σ.
284 ἀρδ, ἀπὸ κάτω 2 ἀντὶ: ὥστὸ γρ. ὥστόσο καὶ ἀρδ. ἀπὸ κάτω 17 ἀντὶ
κουατσάγκαλος γρ. *κουρτσάγκαλος*.—Σ. 286 ἀρδ. ἀπὸ κάτω 2 ἀντὶ *χειρό-
τια* γρ. *χερότια*.—Σ. 288 ἀράδες ἀπὸ κάτω 14, 15, 16 παντοῦ ἀντὶ *η* γρ.
κ. δλδ. *γκά>* *γκά*, *πλάγκα*, *χρκός>* *ρκός*.—Σ. 289 ἀρδ. 10 ἀντὶ: *γαλουρί-
ζει* γρ. *γαλιουρίζει* καὶ ἀρδ 12 ἀντὶ: *λαλιῶ* γρ. *λαλιῶ* καὶ ὑποσημ. ἀρδ. 2
ἀντὶ *δξέ-ο* γρ. *δξέ-ος*.—Σ. 290 ἀρδ. 20 ἀπ' τὸ τέλος τοῦ *ἀξεβράκωτος* σβή-
σε τὴν παρένθεση: (ἀ)ξεβράκωτος κτλ. καὶ ἀρδ. 33 ἀντὶ: ἀομοίωση γρ.
ἀνομοίωση.—Σ. 291 ὑποσημ. ἀρδ. 2 ἀνάμεσα *κουπί*—*πωπηλασία* ἀντὶ *πά-
βλα*—*βάλε ἴσο*—.—Σ. 292 ἀρδ. 6 ἀντὶ: *κά*—γρ. *μά*—καὶ ἀρδ. 7 ἀντὶ *se
mit* γράφε: *semit*. καὶ ἀρδ. 17 ἀντὶ. *καρκάγη* γρ. *καρκάγη*.—Σ. 294
ἀρδ. 3 ἀντὶ: ἴδια γρ. ἴδιο καὶ ἀρδ. 15 ἀντίς: γράφε: καὶ ἀράδα ἀπὸ κάτω
3 ἀντὶ: ἀρδ. γράφε ἀρδ. 10.